

Nr 67

Kungl. Maj:ts skrivelse till riksdagen med överlämnande av redogörelse från Nordiska rådets svenska delegation; given Stockholm den 9 april 1965.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed lämna riksdagen redogörelse för Nordiska rådets trettonde session i Reykjavik den 13—18 februari 1965.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

Torsten Nilsson

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 9 april 1965.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför ministern för utrikes ärendena.

Nordiska rådets trettonde session ägde rum i Reykjavik den 13—18 februari 1965. Vid denna session antog rådet 38 rekommendationer, riktade till regeringarna i Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge.

Nordiska rådets svenska delegation har överlämnat en till Kungl. Maj:t ställd skrivelse, jämte bilaga, dagtecknad den 24 mars 1965, med redogörelse för rådets trettonde session. Denna redogörelse torde såsom *bilaga* få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende.

Jag får hemställa, att Kungl. Maj:t måtte delgiva riksdagen den avgivna redogörelsen.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten att till riksdagen skall avlätas skrivelse av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Bo Kjellén

Bilaga

Till KONUNGEN

Härmed får Nordiska rådets svenska delegation överlämna bifogade redogörelse för rådets trettonde session i Reykjavik den 13—18 februari 1965 jämte en bilaga.

Stockholm den 24 mars 1965

Underdånigst

För Nordiska rådets svenska delegation

BERTIL OHLIN

Sven Holmstedt

Redogörelse

från Nordiska rådets svenska delegation rörande rådets trettonde session i Reykjavik den 13—18 februari 1965

I. Organisation m. m.

Den svenska delegationen bestod vid sessionen av följande *regeringsrepresentanter*:

statsminister Tage Erlander,
statsrådet och chefen för handelsdepartementet Gunnar Lange,
statsrådet och chefen för justitiedepartementet Herman Kling,
statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet Gösta Skoglund,
statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet Ragnar Edenman,
statsrådet Rune Hermansson

och följande *valda medlemmar*:

riksgäldsfullmäktig Birger Andersson,
lantbrukare, jur. kand. Leif Cassel,
professor Gunnar Edström,
f. d. ombudsman Sigrid Ekendahl,
redaktör Anselm Gillström,
lantbrukare Einar Gustafsson i Kårby,
chefredaktör Allan Hernelius,
kriminalkommissarie Ragnar Lassinantti,
redaktör Birger Lundström,
expeditör Sven Mellqvist,
professor Bertil Ohlin,
skyddskonsulent Georg Pettersson,
rektor Dagmar Ranmark,
journalist Ingrid Segerstedt Wiberg,
lantbrukare Sven Sundin,
talman Fridolf Thapper.

Delegationen biträdades av sin sekreterare hovrättsrådet Gustaf Petrén, sakkunniga och övrig personal.

Till rådets president vid sessionen valdes chefredaktör Sigurður Bjarnason, Island, samt till vice presidenter förre partisekreterare Harald Nielsen, Danmark, generaldirektör Karl-August Fagerholm, Finland, fylkesman John Lyng, Norge, och professor Bertil Ohlin, Sverige.

Vid sessionen fördelades rådets medlemmar på fem utskott, juridiska utskottet (13 medlemmar), kulturutskottet (13 medlemmar), socialpolitiska

utskottet (13 medlemmar), trafikutskottet (13 medlemmar) och ekonomiska utskottet (17 medlemmar).

De svenska valda medlemmarna fördelades på utskotten på följande sätt:

<i>Juridiska utskottet:</i>	herrar Edström (ersättare för fru Gärde Wide- mar), Lassiuantti, fröken Ranmark (ersättare för herr Ahlkvist),
<i>Kulturutskottet:</i>	herr Gillström, fru Segerstedt Wiberg, herr Thapper,
<i>Socialpolitiska utskottet:</i>	herr Birger Andersson, fru Ekendahl, herr Gustafsson i Kårby,
<i>Trafikutskottet:</i>	herrar Cassel (vice förman), Lundström, Georg Pettersson,
<i>Ekonomiska utskottet:</i>	herrar Hernelius (ersättare för fröken Anders- son), Mellqvist (ersättare för herr Gustafsson i Stock- holm, förman), Ohlin, Sundin.

Regeringsrepresentanterna erhöll en generell inbjudan att delta i utskottssammanträdena under sessionen. Av de svenska regeringsrepresentanterna deltog i juridiska utskottet statsrådet Kling och statsrådet Hermansson, i kulturutskottet statsrådet Edenman, i trafikutskottet statsrådet Skoglund och i ekonomiska utskottet statsminister Erlander, statsrådet Lange och statsrådet Hermansson.

II. Behandlade saker

I Nordiska rådet anhängiga saker (enligt terminologien i rådets arbetsordning benämnes ärendena saker) uppdelas av sed i fyra olika grupper, avseende en av medlemmar väckta förslag (s. k. A-saker), en regeringsförslag (s. k. B-saker), en berättelser (s. k. C-saker) och en meddelanden från regeringarna jämlikt 11 § stadgan för Nordiska rådet rörande åtgärder i anledning av de av rådet tidigare beslutade rekommendationerna (s. k. D-saker). Från föregående session kvarstod 21 i rådet anhängiga A-saker och 1 B-sak. Under tiden intill trettionde sessionen hade väckts 45 nya medlemsförslag, därav 8 tilläggsförslag, och 1 nytt regeringsförslag. Sam-

manlagt 13 berättelser överlämnades av regeringarna i anledning av trettonde sessionen till rådet, däribland sådana avgivna av Nordiska kulturkommissionen, Nordiska socialpolitiska kommittén, Nordiska samfärdselkommittén, Nordiska ministerkommittén för ekonomiskt samarbete, Nordiska arbetsmarknadsutskottet, Nordiska kontaktorganet för atomenergifrågor, Nordiska hälsovårdshögskolan, Nordiska kontaktorganet för jordbruksfrågor och Nordiska kontaktorganet för fiskerifrågor. Regeringarnas meddelanden rörande åtgärder i anledning av tidigare rekommendationer hade givit upphov till 103 D-saker. Vid tidpunkten för sessionen var sålunda i rådet anhängiga 66 A-saker, 2 B-saker, 13 C-saker och 103 D-saker.

I samband med rådets vid tolfte sessionen fattade beslut om ändrade arbetsformer beslöt rådet uppdraga åt presidiet att hänvisa väckta saker till utskott. Denna befogenhet har av presidiet delegerats till sekretariaten som fördelat inkomna saker på utskotten. Förberedelserna av sakerna har där efter omhändertagits av vederbörande utskott, vilka avgivit betänkanden med förslag till rådet i de hos dem anhängiga sakerna efter hand som dessa färdigbehandlats av utskotten. Härjämte hade utskotten för presidiet föreslagit vilka saker som borde uppföras på saklistan för sessionen, varefter presidiet — efter att ha inhämtat regeringarnas mening — uppgjort ett slutgiltigt förslag till saklista för sessionen. Jämlikt § 9 arbetsordningen för rådet fastställde rådet vid sitt första möte under sessionen saklistan, varvid rådet följde presidiets förslag oförändrat.

En stor del av de i rådet anhängiga sakerna uppfördes icke å saklistan för sessionen. Denna kom att omfatta 44 A-saker (av vilka 12 kvarstod från föregående session), 2 B-saker (av vilka 1 kvarstod från föregående session), 3 C-saker och 48 D-saker. Rådet bemyndigade utskotten att lägga till handlingarna de meddelanden och berättelser, som avgivits till sessionen men icke upptagits å saklistan.

Beträffande 38 av A-sakerna, 1 av B-sakerna och 12 av D-sakerna förelåg av respektive utskott före sessionen utarbetade och justerade betänkanden. På förslag av arbetsutskotten återförvisades vid sessionen det nämnda regeringsförslaget jämte 5 av ifrågavarande medlemsförslag till respektive utskott för förnyad behandling. I dessa ävensom i de av utskotten före sessionen ej färdigbehandlade men å saklistan uppförda sakerna avgav utskotten betänkanden under sessionen.

Enligt 22 § arbetsordningen för rådet hade presidiet utarbetat en rapport rörande sin verksamhet under tiden efter rådets närmast föregående session. Rapporten utgjorde underlag för en allmän debatt i rådet vid sessionens början, den s. k. generaldebatten; beträffande denna hänvisas till avdelning III nedan. Efter debattens slut lades rapporten till handlingarna. Tillika förelåg en rapport från redaktionskommittén för Nordisk Kontakt, vilken hänvisades till kulturutskottet.

Vid sessionen antogs 38 rekommendationer till regeringarna; en förteck-

ning över dessa har fogats till denna redogörelse (se *Bilaga*). Då i det följande annat icke angivits, har den rekommendation, varom är fråga, antagits enhälligt. Likaså har, då annat icke angives, samtliga i omröstningen deltagande svenska medlemmar röstat för rekommendationen.

Behandlingen av sammanlagt 26 av valda medlemmar väckta förslag fortsätter i utskottet.

A. Saker förberedda av juridiska utskottet

1. Skadeståndsrätt

På skadeståndsrättens område föreligger i rådet två medlemsförslag. Det ena medlemsförslaget, som väckts av bl. a. fru Gärde Widemar till rådets tolfte session, avser lagstiftning rörande barns skadeståndsansvar. I förslaget hemställs, att regeringarna måtte rekommenderas att gemensamt införa likartade bestämmelser om barns skadeståndsansvar baserat på ett system med obligatorisk ansvarsförsäkring. Det andra medlemsförslaget, som väckts till rådets trettonde session av bl. a. fru Gärde Widemar, avser samarbete rörande nordisk skadeståndsrätt. I detta senare förslag hemställs, att rådet måtte rekommendera regeringarna att — innan samarbetet på skadeståndsrättens område fortsättes — för rådet framlägga en allmän plan för detta samarbete, angivande efter vilka huvudprinciper en kodifiering av skadeståndsrätten borde läggas upp.

Utskottet har ännu ej tagit slutlig ställning till förslagen men hade ansett det lämpligt, att de skadeståndsrättsliga spörsmålen diskuterades vid sessionen med sikte på ett slutligt ställningstagande i utskottet efter densamma. Detta önskemål anmälde av utskottet för rådet, och den förutsatta plenardebatten kom till stånd.

2. Preskriptionslagstiftning

Utskottet hade förberett ett av bl. a. herr Ahlkvist och fru Gärde Widemar väckt medlemsförslag om nordisk preskriptionslagstiftning. I medlemsförslaget hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas att införa en gemensam nordisk preskriptionslagstiftning i överensstämmelse med i förslaget förordade huvudprinciper. Förlagsställarna underströk, att preskriptionslagstiftningen borde vara så enkel och klar som möjligt och förordade införandet av två preskriptionsfrister på förslagsvis 10 respektive 3 år, den sistnämnda avsedd för det dagliga livets behov.

Av remissyttrandena över förslaget att döma fanns det enligt utskottet ett visst motstånd mot en ändring av de nationella bestämmelserna på området. Därvid inverkade enligt utskottets mening fruktan att de nordiska bestämmelserna skulle bli alltför detaljerade och komplicerade. Utskottet underströk därför starkt vikten av klara och enkla regler. Utskottet delade

förslagställarnas uppfattning, att lagstiftningen borde baseras på två preskriptionsfrister — en längre allmän preskriptionsfrist förslagsvis på 10 år och en kortare för det dagliga livets behov. Utskottet ansåg sig inte böra taga ställning till frågan efter vilka principer preskriptionstiden borde beräknas respektive avbrytas. Utskottet föreslog, att rådet måtte rekommendera regeringarna att införa en gemensam nordisk lagstiftning om preskription av fordringar baserade på en längre allmän preskriptionstid på 10 år och en kortare frist för det dagliga livets krav. Rådet antog en sådan rekommendation (nr 13).

3. Patentlagstiftning

Till sessionen hade av Sveriges regering väckts ett förslag angående nordiska patent. I förslaget begärdes Nordiska rådets yttrande över frågan om ett snabbt genomförande av det i Nordisk Udredningsserie 1963: 6 intagna utkastet till gemensam nordisk patentlagstiftning.

Utskottet uttryckte sin tillfredsställelse över att ett utkast till gemensam nordisk lagstiftning på patenträttens område utarbetats och föreslog för sitt vidkommande, att förslaget skulle genomföras. Utskottet hade erfarit att den norska regeringen ännu ej vore beredd att genomföra bestämmelserna om ett nordiskt patent, men utskottet hoppades, att det vid de icke avslutade regeringsöverläggningarna skulle visa sig möjligt att uppnå enighet om att söka genomföra en nordisk patentlagstiftning, som även omfattade bestämmelser om nordiska patentansökningar. Utskottet föreslog, att rådet måtte rekommendera regeringarna att snarast söka genomföra det i Nordisk Udredningsserie 1963: 6 intagna utkastet till gemensam nordisk patentlagstiftning. Mot detta beslut reserverade sig två norska utskottsledamöter, som förklarade sig ej vara beredda att vid dåvarande tidpunkt stödja rekommendationsförslaget.

Efter debatt antog rådet en rekommendation (nr 36) i enlighet med utskottets förslag. 45 rådsmedlemmar röstade ja, medan 2 röstade mot rekommendationen. 9 medlemmar avstod från att rösta.

Vidare hade bl. a. herrar Ahlkvist och Lassinantti samt fru Gärde Wide-mar väckt ett medlemsförslag om gemensam klagoinstans i patentärenden. I medlemsförslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att närmare utreda frågan om inrättande av en gemensam nordisk klagoinstans i patentärenden. I förslaget framhölls, att frågan om förenhetligande av patentlagstiftningen i Norden var under behandling men att detta förhållande ej borde hindra att frågan om en gemensam klagoinstans togs upp till separat behandling. En dylik klagoinstans skulle möjliggöra enhetlig praxis i hela Norden och därmed förhindra att det blev lättare att erhålla patent av visst slag i ett land än i de övriga.

Utskottet framhöll, att skapandet av en samnordisk klagoinstans borde vara en naturlig konsekvens av genomförandet av ett system med nordiska

patent. Utskottet ansåg därför, att de nordiska länderna gemensamt borde undersöka hur ett sådant organ kunde organiseras. Utskottet föreslog sålunda, att regeringarna måtte rekommenderas att närmare utreda frågan om upprättande av en samnordisk klagoinstans i patentärenden. Efter omröstning antog rådet en dylik rekommendation (nr 37). För rekommendationen röstade 49 medlemmar, medan 7 avstod från att rösta.

På utskottets förslag beslöt rådet att för sin del betrakta rekommendation nr 29/1954 angående nordiska patent såsom slutbehandlad.

4. Förenhetligande av straffarterna

Till sessionen hade bl. a. fru Gärde Widemar väckt ett medlemsförslag om förenhetligande av straffarterna. I förslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna dels att i största möjliga utsträckning söka främja arbetet i Nordiska straffrättskommittén och i detta syfte ställa erforderliga ekonomiska medel till förfogande för upprättande av ett sekretariat åt kommittén och förse detta med behövlig personal, dels att söka få till stånd likartade bestämmelser beträffande straff- och påföljdsformer, i första hand straffarterna. I medlemsförslaget framhölls bl. a., att det, mot bakgrund av den under 1963 genomförda nordiska lagstiftningen rörande straffverkställighet i annat nordiskt land, var angeläget att i största möjliga utsträckning söka genomföra likartade bestämmelser beträffande straff och andra påföljder.

Utskottet tog icke ställning till huruvida förstärkningen av straffrättskommittén borde ske genom upprättandet av ett gemensamt sekretariat eller genom nationella insatser, men framhöll, att det var angeläget att en förbättring kom till stånd. Utskottet ansåg sig ej böra föreslå en rekommendation om vilka ämnen inom straffrätten som borde tas upp på nordiskt plan med sikte på likartade bestämmelser, ej heller i vilken ordning de skilda ämnena borde behandlas. Enligt utskottets mening fick det ankomma på straffrättskommittén att taga ställning härtill. Utskottet föreslog därför allenast, att regeringarna skulle rekommenderas att i största möjliga utsträckning söka främja arbetet inom Nordiska straffrättskommittén och med sikte härpå ställa behövliga medel till förfogande för att möjliggöra en förstärkning av sekretariatet. Rådet beslöt att antaga den föreslagna rekommendationen (nr 23).

5. Alkoholmissbruk i trafiken

Till sessionen hade herr Lassinantti väckt ett medlemsförslag om förenhetligande av lagstiftningen om alkoholmissbruk i trafiken. I medlemsförslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att med utgångspunkt från det nyligen avgivna svenska betänkandet om »nykterhet i trafik» söka genomföra en likartad nordisk lagstiftning om missbruk av alkohol i trafiken.

Utskottet framhöll, att de hänsynstaganden, som gjorde en likartad lagstiftning önskvärd, också motiverade en likartad tillämpning av lagstiftningen i praktiken. Utskottet underströk, att överträdelser av bestämmelserna om alkoholmissbruk i trafiken bestraffades mycket olika i de nordiska länderna. Enligt utskottets mening var det önskvärt att praxis på detta område gjordes mera likartad. Utskottet föreslog, att rådet måtte rekommendera regeringarna att söka genomföra en likartad nordisk lagstiftning om missbruk av alkohol i trafiken. Efter omröstning antog rådet en sådan rekommendation (nr 24). 55 rådsledamöter röstade för rekommendationsförslaget, medan 1 medlem röstade mot rekommendationen.

I samband med ovannämnda medlemsförslag behandlade utskottet även regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 16/1956 angående för enhetligande av lagstiftningen om trafikonykterhet. På utskottets förslag beslöt rådet att betrakta denna rekommendation såsom för dess del slutbehandlad.

Av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 8/1962 angående likartade bestämmelser om alkoholmissbruk i luftfartslagstiftningen framgick, att en svensk utredning om lagstiftning på detta område kunde väntas vara avslutad under början av 1965 samt att samnordiska överläggningar mellan trafikministrarna skulle inledas när betänkandet förelåg.

6. Förhandsgranskning av film

Till sessionen hade bl. a. fru Gärde Widemar väckt ett medlemsförslag om för enhetligande av förhandsgranskningen av film. I förslaget hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas dels att gemensamt låta verkställa en undersökning av filmens inverkan på åskådarna, särskilt barn och ungdom, dels att vidtaga åtgärder i syfte att åstadkomma största möjliga enhetlighet i Norden vid förhandsgranskningen av film. Bakgrunden till medlemsförslaget var den offentliga debatt som förts i anledning av att filmcensuren i de nordiska länderna vid flera tillfällen intagit avvikande ståndpunkter till samma film. I förslaget påtalades vidare de problem, som sammanhänger med att TV-filmer i viss utsträckning utsändes till flera länder. Eftersom en likartad bedömning av film i de skilda länderna förutsätter kännedom om hur filmen inverkar på åskådarna, speciellt barn och ungdom, och då det i Norden inte gjorts några grundläggande undersökningar på området, föreslogs en sådan genomförd på samnordisk basis.

Utskottet ställde sig något tvekande inför möjligheterna att genomföra en vetenskapligt hållbar undersökning av filmens verkningar men ville ej motsätta sig en dylik, då undersökningen möjligen kunde bidra till en ökad förståelse av filmcensurens problem. Vad gällde spørsmålet om likartad filmcensur, framhöll utskottet, att olikheterna länderna emellan sannolikt var så stora, att en helt enhetlig lagstiftning och praxis beträffande filmcensur knappast läte sig genomföras. Samordningssträvandena borde

emellertid föras så långt som möjligt. Utskottet underströk särskilt betydelsen av att man vid kommande lagrevisioner i största möjliga utsträckning eftersträvade likartade regler. Utskottet erinrade om, att censurlagstiftningen var under översyn i Danmark, Finland och Sverige samt delvis i Norge. En av de norska utskottsledamöterna reserverade sig mot förslaget och hemställde, att rådet icke skulle företaga sig något i anledning av medlemsförslaget.

Vid frågans behandling i rådet utspann sig en längre debatt. Efter omröstning antog rådet två separata rekommendationer. I den ena rekommendationen (nr 11) rekommenderades regeringarna att gemensamt låta verkställa en undersökning av filmens inverkan på åskådarna, särskilt barn och ungdom. För rekommendationen röstade 59 medlemmar, medan 1 röstade emot och 1 (herr Georg Pettersson) avstod från att rösta. I den andra rekommendationen (nr 12) rekommenderades regeringarna att vidtaga åtgärder i syfte att åstadkomma största möjliga enhetlighet i Norden vid förhandsgranskningen av film. För denna rekommendation röstade 32 medlemmar (däribland herrar Birger Andersson och Edström, fru Ekendahl samt herrar Gillström, Lassinantti, Lundström, Sundin och Thapper) medan 27 (däribland herrar Cassel, Einar Gustafsson, Hernelius, Mellqvist, Ohlin, samt fröken Ranmark och fru Segerstedt Wiberg) röstade emot och 3 medlemmar (däribland herr Georg Pettersson) avstod från att rösta.

7. Motverkande av oljeföreningar i havet

Till rådets tolfte session hade herr Lundström väckt ett tilläggsförslag om motverkande av oljeföreningar i havet, i vilket hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att söka åstadkomma en effektiv övervakning av att oljeutsläpp i havet ej sker i strid mot 1954 års oljeskadekonvention.

Utskottet underströk angelägenheten av största möjliga anslutning till oljeskadekonventionen samt konstaterade med tillfredsställelse, att från regeringarnas sida bl. a. genom Internationella rådgivande sjöfartsorganisationen (IMCO) uppmanats till större anslutning till konventionen. Enligt utskottets mening måste största vikt läggas vid att åstadkomma en effektiv kontroll av efterlevnaden av konventionen. Kontrollen i de enskilda länderna borde intensifieras så mycket som möjligt under hänsynstagande till de ekonomiska aspekterna. Utskottet ansåg vidare, att de nordiska länderna borde etablera ett närmare samarbete beträffande kontrollverksamheten. På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 9) i enlighet med tilläggsförslaget.

Härjämte behandlade utskottet regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 4/1959 angående förhindrande av oljeföreningar i Östersjön. Av meddelandena framgick, att såväl den svenska regeringen som

IMCO hänvänt sig till de regeringar som undertecknat men ännu inte ratificerat 1954 års oljeskadekonvention med uppmaning om en dylik ratifikation. Det framgick vidare att 1962 års konvention, som bl. a. förbjuder oljeuttömning i hela Östersjön, godkänts av 12 stater, däribland Danmark, Norge och Sverige, medan Finland väntades ratificera konventionen inom en nära framtid.

Mot denna bakgrund föreslog utskottet att rådet för sin del skulle betrakta rekommendationen nr 4/1959 såsom slutbehandlad. Rådet fattade beslut i enlighet härmed.

8. Övriga saker

Vid sin behandling av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 12/1960 angående revision av medborgarskapslagstiftningen konstaterade utskottet, att frågan om ökade möjligheter för nordiska medborgare att förvärva medborgarskap i annat nordiskt land upptagits till behandling i samband med rådets rekommendation 1/1964 angående medborgarskapslagstiftningen. På utskottets förslag beslöt rådet därför att betrakta rekommendation nr 12/1960 såsom för dess del slutbehandlad.

Utskottet hade behandlat regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 1/1962 angående nordisk rättsgemenskap inom ramen för Europeiska ekonomiska gemenskapen. Av dessa framgick, att det samarbetsutskott, som regeringarna tillsatt för att undersöka de rättsliga frågorna vid en anslutning till Gemenskapen, fortsatte sitt arbete. Enligt utskottets mening fanns det under sådana omständigheter inte skäl att frågan kvarstod på rådets dagordning, varför utskottet föreslog att rådet skulle anse rekommendationen såsom för sin del slutbehandlad. Rådet beslöt i enlighet härmed.

Av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 26/1954 angående nordiska medborgares rätt att driva näring framgick, att i praktiken kravet på en längre tids uppehåll i landet slopats för nordisk medborgare. På utskottets förslag beslöt rådet att för sin del betrakta rekommendationen såsom slutbehandlad.

Vid behandlingen av meddelandena om rekommendation nr 29/1958 angående rätt att vid inkomstbeskattning göra avdrag för i annat land påförda skatter konstaterade utskottet, att arbetet med rekommendationen nu förts så långt i respektive länder, att saken borde kunna anses såsom för rådets del slutbehandlad. Rådet fattade beslut i enlighet härmed.

Vid behandlingen av meddelandena om rekommendation nr 12/1964 angående samarbete rörande samespörsmål uttryckte juridiska utskottet sin tillfredsställelse över att det nordiska samarbetsorganet för same- och renskötselfrågor etablerats. Utskottet förutsatte att samarbetsorganet skulle ta sig an de många frågor av såväl ekonomisk som kulturell art, som berör den samiska befolkningen, samt föreslog, att rådet för sin del skulle anse rekommendationen såsom slutbehandlad. Detta blev också rådets beslut.

Av meddelandena om rekommendation nr 1/1958 angående samordning av fridlysnings- och jakttider för vissa djurarter framgick, att sammordiska diskussioner i spörsmålet skulle inledas före utgången av april månad 1965.

Vid behandling av meddelandena om rekommendation nr 15/1963 angående undersökning av boxningens skadeverkningar konstaterade utskottet, att den tillkallade nordiska specialistkommittén skulle inkallas till sitt första möte under första halvåret 1965.

B. Saker förberedda av kulturutskottet

1. *Samarbete beträffande högre utbildning och forskning*

Samarbetet på utbildningens och forskningens område har alltid utgjort ett centralt arbetsfält för Nordiska rådet. Också vid trettonde sessionen förelåg en rad medlemsförslag, som syftade till en utvidgning av detta samarbete.

Redan till föregående session hade väckts ett medlemsförslag om universitetskurser i de nordiska ländernas historia. I detta förslag hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att undersöka möjligheterna för att upprätta en nordisk kursverksamhet för universitetens historiestuderande av liknande art som de kurser, som arrangeras för de modersmålsstuderande. I medlemsförslaget hänvisades till de positiva erfarenheterna av dessa under de senaste åren anordnade kurserna i nordiska språk och litteraturen. Förslagsställarna underströk, att det ur nordisk kulturell synvinkel var av stor betydelse, att de blivande historielärarna ägde en grundlig och personligt präglad kännedom om grannländernas historia. Nordiska kurser för de historiestuderande borde därför anordnas efter förebild av de nämnda språkkurserna.

Utskottet konstaterade, att det förelåg ett starkt behov av förstärkning av undervisningen i de nordiska grannländernas historia. Med hänsyn till det stora antalet historiestuderande ansåg emellertid utskottet, att det inte var praktiskt möjligt att tillgodose behovet genom anordnande av kurser för samtliga historiestuderande eller ens flertalet av dem. Den egentliga kursverksamheten borde begränsas till att gälla enbart högstadiestuderande, d. v. s. studerande med ämnet historia som huvudfack. För övriga historiestuderande borde behovet kunna tillgodoses genom gästföreläsare från de olika nordiska länderna. Utskottet framhöll vidare, att det var angeläget att söka frambringa stipendier för kursdeltagarna ävensom för fortsättningsstudier i annat nordiskt land.

Enligt utskottets mening förelåg behov av nordiska kurser även inom andra ämnen, exempelvis inom konsthistoria och statskunskap. Inom vissa specialiserade områden — t. ex. kyrkohistoria och rätthistoria, socialhistoria, socialpolitik och sociologi — borde däremot de studerandes behov av di-

rekt kontakt med motsvarande undervisning i grannländerna kunna tillgodoses genom ett utbyggt stipendiesystem.

Utskottet föreslog, att rådet måtte rekommendera regeringarna att dels upprätta en nordisk kursverksamhet för studerande med ämnet historia som huvudfack i likhet med de kurser, som anordnas för de modersmålsstuderande, samt skapa en ordning, enligt vilken historiker från de andra nordiska länderna vid universiteten kunde meddela undervisning i sina respektive länders historia för övriga historiestuderande, dels undersöka huruvida behov av förstärkning av det nordiska inslaget i universitetsundervisningen genom exempelvis nordisk kursverksamhet eller beviljande av stipendier för studier i annat nordiskt land fanns inom andra ämnen med nära anknytning till den nordiska kulturtraditionen. Efter omröstning antog rådet en dylik rekommendation (nr 2).

Till det nyss nämnda förslaget hade bl. a. herr Braconier väckt ett ändringsförslag om universitetskurser i arkeologi och folklivsforskning. I förslaget hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas att vidtaga åtgärder i och för anordnande av nordiska universitetskurser för studerande i arkeologi och folklivsforskning. Även i detta förslag hänvisades till de positiva erfarenheterna av universitetskurserna i nordiska språk och nordisk litteratur. Det framhölls, att ämnena arkeologi och folklivsforskning tillsammans med ämnena nordiska språk, nordisk litteratur samt historia bildade en ämnesgrupp med mycket stark samnordisk orientering. Förslagsställarna ansåg det därför vara synnerligen önskvärt, att samnordiska kurser anordnades även i arkeologi och folklivsforskning.

De hörda remissinstanserna hade över lag varmt tillstyrkt inrättandet av en dylik nordisk kursverksamhet. Utskottet framhöll, att kursverksamheten ej borde göras till en integrerad d. v. s. obligatorisk del av de ordinarie studierna utan erbjudas de studerande som en frivillig möjlighet att fördjupa kunskaperna, utbyta forskningsresultat och knyta nordiska kontakter inom berörda ämnen. Utskottet förutsatte, att kursverksamheten skulle erhålla en sådan utformning, att studerande som deltagit i densamma på samma sätt som i fråga om språk och litteraturkurserna fick tillgodoräkna sig deltagandet vid sina fortsatta studier i hemlandet. På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 3), vari regeringarna rekommenderades att vidtaga åtgärder i och för anordnande av nordiska universitetskurser för studerande i arkeologi och folklivsforskning.

På saklistan för trettonde sessionen stod också regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 10/1963 angående geologiska och geografiska exkursioner till Island. Av meddelandena framgick, att i Island under augusti 1964 anordnats en första exkursion med deltagande av ledande universitetsrepresentanter från de nordiska länderna. I samband härmed hade de

kommande årens exkursionsverksamhet närmare planlagts och utkast till statuter utarbetats. Mot bakgrund härav föreslog utskottet och beslöt rådet att för sin del betrakta rekommendation nr 10/1963 såsom slutbehandlad.

Utskottet hade vidare att behandla ett medlemsförslag om högre nordisk fiskeriutbildning, i vilket hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas att gemensamt företaga en utredning av möjligheterna för att anordna en högre fiskeriutbildning på nordisk basis eventuellt i form av en fiskerihögskola. I medlemsförslaget framhölls, att det mot bakgrund av fiskerinäringens stora betydelse i samtliga nordiska länder var angeläget att alla möjligheter att öka effektiviteten och produktionen inom fisket tillvaratogs. Med hänvisning till de redan tidigare i fackmannakretsar dryftade planerna på en fiskerihögskola ansåg förslagsställarna det befogat, att de nordiska länderna gemensamt lät inventera utbildningsmöjligheterna på området och utreda förutsättningarna för att gemensamt anordna någon form av högre fiskeriutbildning.

Beträffande den mer kvalificerade fackutbildningen av fiskare ansåg utskottet, att nordiska kontaktorganet för fiskerispörsmål lämpligen borde undersöka om de norska fiskarfackskolornas kapacitet kunde tillgodose åtminstone en del av utbildningsbehovet på området. Någon rekommendation härom ansågs ej erforderlig. Vad gällde den högre utbildningen på akademisk nivå ansåg utskottet naturligt och ändamålsenligt att en akademisk institution upprättades på nordisk basis. Utskottet konstaterade, att i Norge tillsatts en kommitté för att utreda med ifrågavarande utbildning sammanhängande problem, varför det enligt utskottets mening var naturligt, att de övriga nordiska länderna på lämpligt sätt anknöts till denna utredning. Utskottet föreslog därför, att regeringarna måtte rekommenderas att på lämpligt sätt samverka för att klarlägga förutsättningarna för inrättandet av en nordisk fiskeriutbildnings- och forskningsanstalt på universitetsnivå, förslagsvis i anknytning till den aktuella norska utredningen angående en fiskerihögskola. Rådet antog en dylik rekommendation (nr 29).

Vad beträffar regeringsmeddelandena om rekommendation nr 13/1963 angående samarbete mellan de tekniska högskolorna konstaterade utskottet, att ett visst samarbete på området inletts samt framhöll, att det fäste stort avseende vid att förutsättningar snarast skapades för genomförande av det framlagda förslaget om samarbete mellan de tekniska högskolorna i Norden.

Till sessionen hade herr Cassel i ett medlemsförslag tagit upp ett särskilt tekniskt område, nämligen utbildningen av pappersingenjörer. I förslaget hemställdes, att Nordiska rådet måtte rekommendera regeringarna att undersöka förutsättningarna för en till Karlstad eller annan plats i Värmland eller i sydöstra Norge förlagd specialistutbildning av pappersingenjörer. Förslaget tog sikte på ett förmodat stort behov av ingenjörer med speciali-

serad pappersteknisk utbildning i den västra delen av Mellansverige och de angränsande fylkena i sydöstra Norge, vilka områden har betydande verkstadsindustrier för tillverkning av maskiner för pappersindustrien samt en betydelsefull skogsindustri. Enligt förslaget skulle utbildningen avse såväl s. k. institutsingenjörer som högskoleingenjörer.

Av inkomna remissyttranden utläste kulturutskottet, att en förhållandevis väl utbyggd utbildning på området redan förefinns vid de tekniska högskolorna i de nordiska länderna och att denna står öppen för studerande från alla nordiska länder. Enligt utskottets mening borde frågan om en utbildning av pappersingenjörer på högskolenivå ses som ett delproblem inom det pågående nordiska samarbetet mellan de tekniska högskolorna och därför prövas inom ramen för detta. Utskottet föreslog, att rådet icke skulle företaga sig något i anledning av medlemsförslaget. Detta blev också rådets beslut.

Av meddelandena om rekommendation nr 15/1962 angående nordiskt institut för konfliktforskning framgick, att den genom regeringarnas försorg tillsatta expertkommittén slutfört sitt arbete och i december 1964 avgivit sitt betänkande (NU 1965: 4). Kommitténs förslag gick ut på att ett vidare samarbete angående forskning i internationell politik skulle utvecklas med utgångspunkt från den redan existerande nordiska kommittén för studier av internationell politik. Utskottet fann till sin glädje, att frågan nu syntes gå mot sin lösning, och uttalade förhoppningen att erforderliga åtgärder skulle företagas utan tidsspillan så att den egentliga forskningsverksamheten snarast kunde inledas.

I anledning av regeringarnas meddelanden om rekommendation 16/1962 angående nordisk institution för sinologi hade fru Segerstedt Wiberg till sessionen väckt ett tilläggsförslag om ett nordiskt Asien-institut. I tilläggsförslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att upprätta ett nordiskt Asien-institut i enlighet med förslag som framlagts i betänkandet Afroasiatiska studier i Norden (NU 1965: 5). Av meddelandena framgick, att Nordiska kulturkommissionen på grundval av betänkandet antagit en till regeringarna riktad resolution, i vilken hemställdes, att ämnen afrikanska och asiatiska språk gavs ökade resurser i varje land och att beslut fattades om att upprätta ett nordiskt asieninstitut i Köpenhamn.

Enligt utskottets mening borde genomförandet av de i expertkommitténs betänkande framlagda förslagen inledas med upprättandet av det föreslagna Asien-institutet, som snabbast torde kunna förverkligas. Detta förfaringsätt skulle bäst stämma överens med de målsättningar, som för närvarande gör sig gällande i fråga om utbyggnaden av forskningsresurserna i Norden. På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 38), i vilken regeringarna rekommenderades att upprätta ett nordiskt Asien-institut i enlig-

het med det förslag som framlagts i betänkandet Afroasiatiska studier i Norden.

Till sessionen hade bl. a. herr Gillström väckt ett medlemsförslag om stipendier till deltagare i Nordisk journalistkursus, i vilket hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att gemensamt årligen anvisa 20 000 sv. kr. för fem stipendier till elever vid Nordisk journalistkursus i Århus.

Utskottet framhöll, att kursen ej är avsedd för de yngsta volontärerna utan vänder sig till kvalificerade journalister, som redan dokumenterat anlag för journalistiken. Utskottet underströk, att för en kvalificerad journalist med ansvarsställning vid sin redaktion och vanligen med familj att försörja förutsätter deltagandet i kursen under rådande förhållanden stora och ej sällan oöverstigliga ekonomiska uppoffringar. Utskottet ansåg därför synnerligen starka skäl tala för att statsmakterna genom aktiva åtgärder sökte underlätta journalisternas deltagande vid kurserna. Utskottet ansåg sig däremot inte böra ta ställning till frågan om antalet stipendier eller dessas storlek. På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 16), i vilken regeringarna rekommenderades att gemensamt årligen ställa ett belopp av tillhoppa minst 20 000 sv. kr. till förfogande till stipendier till elever vid Nordisk journalistkursus i Århus.

Av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 14/1962 angående nordiskt forskningscentrum för jordbrukskooperation kunde utläsas, att rekommendationen behandlades inom Nordiska kontaktorganet för jordbruksspörsmål och att frågan skulle diskuteras vid kontaktorganets nästkommande möte i mars 1965. Utskottet framhöll, att det var angeläget att arbetet med rekommendationens genomförande påskyndades.

I anledning av meddelandena om rekommendation nr 12/1963 angående samarbete beträffande vetenskaplig dokumentation framhöll utskottet, att detta var ett område som under de närmaste åren torde komma att undergå en snabb utveckling. Utskottet fann det därför angeläget, att den nordiska aspekten kunde göra sig gällande i sammanhanget.

2. Nordisk kulturfond

Från tolfte sessionen kvarstod ett av bl. a. herr Ohlin då väckt ändringsförslag om nordisk kulturfond. I förslaget hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas att verka för tillkomsten av en nordisk kulturfond under gemensam förvaltning. Vidare förelåg regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 19/1964 angående ökade dispositionsanslag för kulturella ändamål, av vilka bl. a. framgick, att Nordiska kulturkommissionen anmodats företaga en utredning av frågan om dispositionsmedel (in-

klusive ett samnordiskt dispositionsbelopp) för finansiering av kulturella samarbetsprojekt. Kulturkommissionen hade ännu ej tagit slutlig ståndpunkt till frågan, men enligt de uppgifter utskottet erhållit hade kommissionen starkt understrukit angelägenheten av åstadkommandet av lättillgängliga medel för finansiering av brådskande kulturella samarbetsprojekt. Det framgick vidare, att det sammanlagda belopp, som i de nordiska länderna vid denna tidpunkt beviljades i anslag till nordiskt kulturellt samarbete, uppgick till cirka 20 milj. d. kr. I ändringsförslaget framhölls, att det vore av stort värde för det framtida nordiska samarbetet om de nordiska länderna vore beredda att till en gemensam fond årligen avsätta belopp av tämligen avsevärd storlek. Förslagsställarna förordade att fonden skulle fritt disponeras av ett gemensamt organ med parlamentariskt inslag för realiserande av angelägna nordiska samarbetsprojekt på det kulturella området.

Enligt utskottet skulle en dylik nordisk kulturfond utgöra det länge saknade ledet i det nordiska kultursamarbetets finansieringsmaskineri, utan vilket detta ej fick erforderlig smidighet och aktionsberedskap. Utskottet utgick från att fondens verksamhetsområde borde avse det nordiska kultursamarbetet i vidaste bemärkelse: vetenskap, skola, konst och folkupplysning. Fondens medel borde kunna användas bl. a. till följande ändamål: 1) stipendieverksamhet, 2) utredningar, 3) engångsanslag, 4) försöksvis genomförda permanenta samarbetsföretag samt 5) informationsverksamhet rörande Norden. Enligt det av danska undervisningsministeriet ursprungligen uppgjorda men sedermera återtagna förslaget om en nordisk kulturfond skulle de nordiska länderna årligen över statsbudgeterna till fondens disposition ställa ett samlat belopp av 3 milj. d. kr. fördelat enligt ländernas befolkningstal. Utskottet fann ett belopp av denna storleksordning rimligt och lade därför dessa kalkyler till grund för sitt förslag. Vissa betänkligheter av principiell art framfördes i utskottet angående formerna för fondens förvaltning. Bl. a. förelåg olika nationella uppfattningar om formerna för parlamentariska organs medverkan vid lösande av administrativa uppgifter. Utskottet ansåg därför, att frågan om den blivande fondens gemensamma förvaltning borde bli föremål för fortsatt utredning. Då det emellertid vore angeläget, att fondens upprättande inte uppsköts i avvaktan på förvaltningsfrågans slutliga lösning, måste en provisorisk förvaltningsform tillämpas för fonden. Utskottet ville för sin del förorda, att fonden tills vidare förvaltades av undervisningsministrarna efter samråd med Nordiska rådets kulturutskott.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 28), i vilken regeringarna uppmanades att vidtaga åtgärder för ingående av en överenskommelse mellan länderna om tillskapande av en nordisk kulturfond, som till sitt förfogande skulle årligen erhålla 3 milj. d. kr. och som skulle ställas under gemensam nordisk förvaltning.

3. Skolfrågor

Till sessionen hade bl. a. herrar Gillström och Kellgren väckt ett medlemsförslag om enhetlig nordisk skolordning. I förslaget hemställes, att Nordiska rådet måtte rekommendera regeringarna att vid den fortsatta utbyggnaden av skolväsendet i de olika länderna verka för åstadkommandet av en enhetlig nordisk skolordning. I medlemsförslaget framhålles, att fränsett det faktum att en enhetlig ordning skulle utgöra en grundval för strävandena att på lång sikt stärka den kulturella gemenskapen i Norden, en sådan ordning även fick betraktas såsom en naturlig konsekvens av den gemensamma nordiska arbetsmarknaden med därav följande ökad rörlighet över de internordiska gränserna. Det framhålls vidare, att en enhetligt uppbyggd grundskola i Norden borde följas av en likartad utveckling beträffande skolans högstadium, gymnasiet och andra utbildningsformer.

Det inkomna remissmaterialet utvisar, att det föreligger talrika delvis starkt divergerande uppfattningar i fråga om både den principiella inställningen till och det praktiska tillvägagångssättet vid ett förverkligande av en enhetlig nordisk skolordning. Utskottet förklarade sig icke vara berett att till trettonde sessionen förelägga rådet ett slutligt ståndpunktstagande men ansåg, att det för den fortsatta behandlingen av saken vore värdefullt, om en allmän debatt om undervisningens målsättning och innehåll i det moderna utbildningssamhället kunde komma till stånd vid sessionen. En dylik debatt ägde också rum.

Utskottet behandlade vidare ett till tolfte sessionen väckt medlemsförslag om förbättrad planering av nordiska skolresor i enskild regi. I medlemsförslaget hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas att låta undersöka, i vilken omfattning nordiska skolresor i enskild regi förekommer, samt överväga åtgärder för en förbättrad planering av dessa. I förslaget framhölls, att erfarenheterna av dylika resor ej varit enbart positiva, emedan de ofta gestaltat sig till rena nöjesresor utan studiemässigt värde. Det ansågs därför naturligt, att en undersökning företogs — lämpligen i samarbete med de centrala skolmyndigheterna — beträffande omfattningen av reseverksamheten samt vad som kunde göras för att leda in den i fåror, varigenom dess värde i kontakt- och studiehänseende skulle ökas.

Samtliga i ärendet hörda remissinstanser tillstyrkte förslaget. Utskottet ansåg för sin del, att detsamma lämpligen kunde realiseras genom samverkan mellan de centrala skolmyndigheterna i de nordiska länderna samt Föreningarna Norden, som besatt en mångårig erfarenhet av nordisk skolreseverksamhet. Härvid borde även vederbörande lärare och elevorganisationer kunna lämna aktivt bistånd. Enligt utskottets mening borde vidare i samtliga nordiska länder verkställas en utredning liknande den som företagits i Finland angående omfattningen av skolreseverksamheten i enskild regi samt erfarenheterna av densamma.

Utskottet föreslog, att rådet måtte rekommendera regeringarna att låta undersöka, i vilken omfattning skolresor förekommer mellan de nordiska länderna, samt överväga åtgärder för en förbättrad planering av dessa. Utskottets tre svenska ledamöter — herrar Braconier, Gillström och Kellgren — reserverade sig mot utskottets beslut. Beträffande enskilda skolresor på icke skoltid ansåg de det icke finnas anledning för det allmänna att vidtaga andra åtgärder än sådana av rådgivande och stödjande natur. Skolresor företagna under skoltid borde kunna behandlas inom ramen för rådets rekommendation nr 20/1964 angående anslag till studieutbytesresor mellan nordiska skolor. I reservation hemställdes därför, att rådet ej skulle företaga sig något annat i anledning av medlemsförslaget än att uppdraga åt rådets presidium att med Föreningarna Norden överväga lämpliga åtgärder för att utbygga och ytterligare förbättra dessas skolresetjänst.

Efter debatt beslöt rådet att antaga en rekommendation (nr 6) i enlighet med utskottsmajoritetens förslag. 39 medlemmar röstade för förslaget, 18 medlemmar röstade emot och 3 medlemmar avstod. Samtliga svenska medlemmar röstade mot rekommendationsförslaget utom herr Hernelius, som avstod från att rösta.

Av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 20/1964 angående anslag till studieutbytesresor mellan nordiska skolor framgick, att Nordiska kulturkommissionen i anledning av rekommendationen i en resolution till regeringarna föreslagit, att för dylika studieutbytesresor i ettvarvt av de nordiska länderna skulle beviljas ett anslag motsvarande 80 000 sv. kr.

Av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 24/1964 angående vidgat lärarutbyte framgick bl. a., att i Finland och Norge åtgärder vidtagits i syfte att ställa medel till förfogande för en utvidgad lärarutbytes- och reselektorverksamhet. Utskottet fann det angeläget att åtgärder skyndsamt vidtoges för genomförande av den i rekommendationen avsedda verksamheten.

Slutligen hade utskottet att behandla meddelandena om rekommendation nr 28/1962 angående kurser för språklärare. Av dessa framgick, att i samtliga länder förutsättningar skapats för genomförande av kursverksamheten samt att de första kurserna hållits under sommaren 1964. På utskottets förslag beslöt rådet att betrakta rekommendationen såsom för dess del slutbehandlad.

4. Nordisk litteraturhistoria

Till sessionen hade bl. a. herr Braconier väckt ett medlemsförslag om nordisk litteraturhistoria, i vilket hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas att låta utarbeta en nordisk litteraturhistoria. Enligt förslagets motivering avsågs en beskrivande och jämförande skildring av den nordiska

litteraturhistorien, i vilken de olika litteraturperiodernas nationella växelspel genom århundraden skulle komma till sin rätt och en helhetsbild av nordisk litteratur med djup och perspektiv växa fram.

Utskottet underströk den stora betydelse, som tillskapandet av en nordisk litteraturhistoria skulle få, ej allenast för den egentliga forskningen och universitetsundervisningen på litteraturens område utan även för undervisningen inom skolan samt i folkbildningsverksamheten. Utskottet ansåg emellertid att det borde noga övervägas, huruvida ett större jämförande verk över huvud skulle motsvara de stora insatser detta skulle kräva i form av dryga omkostnader och långvarigt forskarbete. Utskottet ansåg därför att, i varje fall till en början, åtgärder borde vidtagas för utgivande av ett mindre verk, belysande exempelvis betydelsefulla perioder och specialproblem inom den nordiska litteraturens utveckling, särskilt faktiska fall av litterär växelverkan och parallellism mellan de nordiska länderna.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 33), enligt vilken regeringarna rekommenderades att låta utarbeta en kortfattad jämförande studie över centrala fall av växelverkan på litteraturens område mellan de nordiska länderna samt utreda förutsättningarna för utgivandet av en större nordisk litteraturhistoria.

5. Namnlista för växter och djur

I ett till trettonde sessionen av herr Osvald väckt medlemsförslag om nordisk namnlista för växter och djur hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas att låta upprätta en dylik namnlista. I förslaget framhölls, att talrika medborgare i de nordiska länderna vid besök i grannländerna eller vid kontakter med nordiska kolleger skulle ha stor nytta av en lista över åtminstone de vanligaste växternas och djurens namn på de olika nordiska språken.

Utskottet delade flertalet remissinstansers uppfattning, att en viss begränsning av materialet i listan borde ske för att denna skulle kunna göras praktiskt användbar. Endast sådana växt- och djurnamn, som var allmänt gångbara i respektive länder eller upptagna i de mest auktoritativa fauna- och floraverken, borde medtagas. Uppgiften att sammanställa listan kunde, enligt utskottets mening, lämpligen överlåtas åt de nordiska ländernas språknämnder. På utskottets förslag antog rådet enhälligt en rekommendation (nr 10), vari regeringarna rekommenderades att vidtaga åtgärder för utgivande av en nordisk namnlista för växter och djur.

6. Radio-, televisions- och filmfrågor

Enligt regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 8/1963 angående utbildning av lärare och andra ungdomsledare i film- och televisionskunskap hade kurser i filmkunskap under sommaren 1964 anordnats i alla

de nordiska länderna. Det framgick vidare, att frågan om en utvidgning av kursverksamheten var under övervägande i såväl Danmark som Sverige.

Av meddelandena om rekommendation nr 21/1964 angående förbättrade tekniska förutsättningar för radio- och televisionsmottagning framgick bl. a., att möjligheter saknades att i någon nämnvärd utsträckning genom tekniska åtgärder förbättra förutsättningarna för direktmottagning av andra nordiska länders rundradiosändningar. Med beklagande härav framhöll utskottet, att det måste vara en uppgift för de nordiska regeringarna att i samverkan med teleförvaltningarna och rundradioföretagen följa den tekniska utvecklingen och pröva de möjligheter till förbättringar, som successivt kunde erbjuda sig. Mot utskottets förslag invändes att åtskilligt mera kunde göras för att öka se- och hörbarheten av grannlänternas program. Med 22 röster mot 19 beslöt rådet att för dess del betrakta rekommendation nr 21/1964 såsom slutbehandlad.

7. Utlandsupplysning m. m.

Till kulturutskottet hade även hänvisats meddelanden om rekommendation nr 5/1964 angående samarbete mellan institutioner för kulturell upplysning i utlandet. Vad gällde spörsmålet om upprättandet av ett nordiskt kultur- och informationscentrum i västra delen av USA, framgick av meddelandena, att ett intimt samarbete redan ägde rum mellan de nordiska ambassaderna i Washington samt mellan de nordiska ländernas konsulära representationer och andra myndigheter i USA. Det ansågs därför ej finnas anledning att realisera tanken på ett gemensamt nordiskt institut. Samarbetet borde emellertid ytterligare kunna effektiviseras. Enär frågan om de nordiska ländernas informationsverksamhet i utlandet vore av stor betydelse, ville utskottet betona vikten av att åtgärder vidtogs för en verklig effektivisering av verksamheten.

Meddelandena om rekommendationerna nr 20/1963 angående inrättande av »Nordens hus» i Reykjavik gav vid handen, att de erforderliga anslagen för planeringen och inledandet av byggnadsarbetena anvisats i samtliga länder. Utskottet erfor vidare, att dessa arbeten nyligen också påbörjats. Utskottet uttryckte sin glädje över att projektet tack vare snabba åtgärder från regeringarnas sida inom en nära framtid skulle bli verklighet. På utskottets förslag beslöt rådet att för sin del betrakta rekommendationen såsom slutbehandlad.

8. Övriga saker

Spörsmålet om en gemensam nordisk bokmarknad behandlades av utskottet i anledning av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 30/1958. Utskottet konstaterade, att regeringarna i anledning av rekom-

mendationen under de gångna åren vidtagit en rad åtgärder, som verkat till förmån för en livligare växelverkan på litteraturens område mellan de nordiska länderna. Genom den tidigare bokmarknadsutredningen och genom tillsättandet av de nordiska bokkommittéerna hade en fast grundval lagts för en fortsatt utveckling av det litterära samarbetet i Norden. På utskottets förslag beslöt rådet därför att för dess del betrakta rekommendation nr 30/1958 såsom slutbehandlad.

Meddelandena om rekommendation nr 25/1964 angående nordiskt musikpris visade, att för ändamålet nödiga anslag reserverats i samtliga länder samt att Nordiska kulturkommissionens förslag till statuter för musikpriset godkänts och förslag till instruktion för bedömningskommittén fastställt. På utskottets förslag beslöt rådet betrakta rekommendationen såsom för dess del slutbehandlad.

Utskottet hade vidare att behandla meddelanden om rekommendation nr 9/1962 angående gemensam arbetsmarknad för lärare. Av meddelandena framgick, att frågan var under behandling inom ett av Nordiska kulturkommissionen tillsatt expertutskott, som utarbetade en broschyr med uppgifter om i vilken utsträckning i ett land förvärvad lärarutbildning motsvarade lärarutbildning, som förvärvats i annat nordiskt land, samt anvisningar om förfarandet vid ansökan om tjänst i annat nordiskt land ävensom kompetenskraven härför.

I regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 9/1963 angående minoritetsproblem inom Nordkalotten upplystes att i Norge dels utsetts medlemmar i ett nordiskt samarbetsorgan för same- och renskötsel frågor, dels tillsatts ett internt norskt samråd. Kulturutskottet såg med tillfredsställelse att viss verksamhet i överensstämmelse med rekommendationens syfte kommit i gång. På utskottets förslag beslöt rådet att för sin del betrakta rekommendationen såsom slutbehandlad.

Rapporten från redaktionskommittén för Nordisk Kontakt föranledde inget uttalande från utskottets sida.

C. Saker förberedda av socialpolitiska utskottet

1. Sociallagstiftningen

Ett av de mera omfattande områdena för socialpolitiska utskottets arbete har under det gångna året liksom tidigare gällt frågan om en harmonisering av sociallagstiftningen i Norden. I ett till elfte sessionen väckt medlemsförslag hade bl. a. herr Kellgren hemställt, att rådet måtte rekommendera regeringarna att vidtaga åtgärder i syfte att uppnå förenhetligande av de

nordiska ländernas sociallagstiftning. Rådet beslöt vid denna elfte session uppskjuta medlemsförslaget behandling till en senare session för att bereda rådets socialpolitiska niomannakommitté, som hade att förbereda rådets socialpolitiska saker, tillfälle att närmare utreda frågan. I en promemoria, daterad oktober 1962 från svenska socialdepartementet rörande Nordiska socialpolitiska kommitténs dittillsvarande arbete med harmonisering av sociallagstiftningen i Norden, nämndes vissa områden, beträffande vilka en harmonisering ansågs möjlig, nämligen bidragsförskottsreglerna, delar av bestämmelserna om arbetslöshetsförsäkringen, arbetarskyddslagstiftningen, socialhjälpslagarna och semesterlagstiftningen. Utredningsarbetet inriktades i första hand på möjligheterna för en harmonisering av arbetslöshetsförsäkringslagstiftningen i de nordiska länderna; se härom rekommendation nr 13/1964. Under tiden efter tolfte sessionen har utredningsarbetet fortsatt inom rådets socialpolitiska utskott, främst vad gäller ländernas lagstiftning om semester och om socialhjälp.

Utskottet ansåg att förutsättningar förefunnes för harmonisering av åtskilliga frågor inom semesterlagstiftningen, t. ex. beträffande reglerna om lagens tillämpningsområde, om semesterns förläggning och i viss mån om semestergottgörelsen. Utskottet ansåg det värdefullt att söka tillgodose intresset hos migrerande arbetare liksom hos andra personer, som utför arbete i annat nordiskt land än hemlandet, att i uppehållslandet finna likartade lagregler på för honom särskilt betydelsefulla arbetsrättsliga områden. Enligt utskottets uppfattning skulle en harmonisering av semesterreglerna underlätta realiserande av den gemensamma nordiska arbetsmarknaden. På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 20) om åtgärder för att så långt som möjligt samordna de nordiska ländernas semesterlagstiftning.

Även beträffande socialhjälpstagstiftningen fann utskottet enhetlighet kunna uppnås beträffande vissa frågor, t. ex. om socialhjälpens form, försörjningsplikt och ersättningsskyldighet. Reglerna på dessa områden borde såvitt möjligt harmoniseras. På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 21) till regeringarna att vidtaga åtgärder för att så långt som möjligt samordna de nordiska ländernas lagstiftning om socialhjälp.

Av ett meddelande om rekommendation nr 1/1960 angående tjänstepensionsförmåner i Sverige för löntagare från annat nordiskt land framgick, att frågan angående den svenska tilläggspensioneringens tillämpning på andra än svenska medborgare var föremål för övervägande inom en av den svenska regeringen tillsatt kommitté, pensionsförsäkringskommittén, vars arbete beräknades bli slutfört under 1965. Av meddelandet framgick även, att frågan hade beröring med en planerad allmän översyn av pensionsbestämmelserna i den nordiska konventionen om social trygghet. Inom utskot-

tet konstaterades angelägenheten av att en snar lösning av denna fråga kom till stånd.

2. Arbetsmarknadsfrågor

Ett flertal arbetsmarknadsfrågor har i likhet med tidigare år behandlats av utskottet.

Arbetet med rekommendation nr 14/1958 angående gemensam arbetsmarknad för farmaceuter har på nytt fördröjts. Ett förslag till överenskommelse i ämnet hade utarbetats från danskt håll och översänts till respektive länders medlemmar i det nordiska arbetsutskottet för farmaceutisk personal. Från svensk sida meddelades, att hinder icke förelåg mot att utkastet lades till grund för en överenskommelse i ämnet. Från norskt håll framhölls som angeläget att den föreslagna överenskommelsen utvidgades till att omfatta all farmaceutisk personal med expeditionsrätt och att förslaget icke skulle avse endast personal med högre farmaceutisk examen. Med anledning av detta norska uttalande hemställdes från utskottets sida om besked från Danmarks regering, huruvida förslaget kunde utvidgas på sätt anförts från norskt håll. Från dansk sida meddelades, att spørsmålet var föremål för övervägande inom den danska sundhedsstyrelsen. På grund härav fann utskottet någon dess åtgärd för närvarande icke påkallad. Utskottet uttalade dock sin förhoppning om att rekommendationen, med hänsyn till den tid som förflutit sedan den antogs, snarast skulle leda till ett positivt resultat.

Rekommendationen nr 18/1958 avser gemensam arbetsmarknad för sjukgymnaster. Arbetet med denna rekommendation har under ett flertal år vilat i avbidan på införande i Danmark av en ordning med offentlig auktorisation av sjukgymnaster. Enligt ett av Danmarks regering till trettonde sessionen lämnat tilläggsmeddelande var man från dansk sida beredd att redan vid denna tidpunkt deltaga i förberedande förhandlingar om en gemensam arbetsmarknad för sjukgymnaster, även om frågan om införande av en ordning med offentlig auktorisation av sjukgymnaster i Danmark icke slutligen prövats. Utskottet, som med tillfredsställelse noterade att förhandlingar i ämnet nu skulle kunna komma till stånd, uttalade sin förhoppning om att frågan skulle bringas till en snar positiv lösning.

Arbetsmarknadskaraktär har även rekommendation nr 26/1963 angående tillgodoräknande av offentlig tjänst i nordiskt land i fråga om pensionsrätt. Rekommendationen innebär, att regeringarna ombedjes låta utarbeta samt antaga en överenskommelse mellan länderna, enligt vilken en i offentlig tjänst anställd och till statlig pensionsordning knuten arbetstgare berättigas att i pensionshänseende tillgodoräkna anställningstid, som enligt annat nordiskt lands statliga pensionssystem berättigar till pension.

Beträffande handläggningen av rekommendationen upplystes i tilläggsmeddelande, att svenska civildepartementet i egenskap av samordnande instans samlat material för att sammanställa ett underlag för en konkret diskussion av möjligheterna till pensionstillgodoräkning vid övergång från tjänst i ett nordiskt land till tjänst i ett annat samt att detta underlag skulle vara klart före sommaren 1965. Det vidare arbetet måste bero av möjligheterna att i de olika länderna genomföra ändringar i pensionssystemen. Utskottet konstaterade för sin del, att ifrågakvarande spörsmål var av synnerligen stort intresse för den gemensamma nordiska arbetsmarknadens förverkligande samt uttalade sin förhoppning om att frågan snart skulle få en positiv lösning.

Till rådets tolfte session väcktes ett medlemsförslag med hemställan om en rekommendation till regeringarna att utreda förutsättningarna för införande av likartade regler angående auktorisation av optiker. Enligt utskottet gjorde sig efter hand ett allt starkare behov gällande av att söka skapa enhetliga bestämmelser i de nordiska länderna beträffande praktiskt taget alla grupper av medicinalpersonal för att åstadkomma så enhetliga kompetenskrav som möjligt för dessa. Undersökningar har tidigare företagits beträffande läkare, tandläkare, sjuksköterskor, sjukgymnaster m. fl. med anledning av förslag som väckts i rådet, varför det syntes utskottet naturligt, att motsvarande undersökning kom till stånd beträffande optikerna, en icke oviktig grupp medicinalpersonal. Utskottet framhöll det angeläget att optikernas ansvarsfyllda yrkesutövning kringgärdades med någon form av auktorisation samt att likartade regler för sådan infördes i de nordiska länderna. Utskottet poängterade dock att auktorisationen icke borde medföra någon monopoliserad ställning för optikerna.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 1) till regeringarna att utreda förutsättningarna för införande av likartade regler angående auktorisation av glasögonoptiker samt att i anslutning härtill undersöka möjligheterna för en gemensam specialutbildning för denna yrkesgrupp.

3. Lagstiftning om trygghet i anställning

Betydande intresse har ett medlemsförslag om arbetstagares rätt till trygghet i anställning tilldragit sig. Förslaget, väckt till rådets tolfte session, mynnade ut i en hemställan, att rådet ville rekommendera regeringarna att gemensamt låta undersöka möjligheterna att genom en likartad lagstiftning åstadkomma en för alla parter tillfredsställande lösning av spörsmålet om arbetstagares trygghet i anställning, varvid huvudvikten borde läggas på frågan om arbetsgivares fria rätt till uppsägning av anställda.

Förslagets slutliga behandling hade uppskjutits i avvaktan på resultatet

av pågående avtalsförhandlingar mellan arbetsmarknadsparter i vissa av rådets länder. Sedan dessa förhandlingar avslutats och utskottet återupptagit saken, beslöt utskottet att föreslå rådet en rekommendation i enlighet med medlemsförslaget. Utskottet framhöll, att det av de yttranden, som avgivits av myndigheter och organisationer över medlemsförslaget, framgick att vissa ansåg frågan om skydd mot obefogad uppsägning böra lösas genom en likartad nordisk lagstiftning i ämnet, medan andra menade, att sådant skydd bäst åstadkommes genom avtal mellan arbetsmarknadsparterna i varje enskilt nordiskt land. Utskottet konstaterade, att det icke torde vara möjligt, att avtalsvägen nå fram till en sådan lösning av frågan om arbetstagares skydd mot obefogad uppsägning, att *alla* grupper av anställda kunde beredas sådant skydd. Med anledning härav ansåg sig utskottet böra förordna en enhetlig lagstiftning för samtliga nordiska länder, innehållande regler om vissa minimikrav men självfallet möjlig att komplettera avtalsvägen.

Bl. a. de svenska medlemmarna i utskottet reserverade sig mot förslaget och hemställde, att rådet icke skulle företaga sig något i anledning av medlemsförslaget. Reservanterna framhöll, att man icke förrän erfarenhet vunnits av de praktiska resultaten av de i Sverige nyligen ingångna avtalen borde taga ställning till frågan om att lagstiftningsvägen trygga de anställda mot obefogade uppsägningar.

Vid omröstning i rådet förkastades rekommendationsförslaget med 38 röster mot 26, som avgavs för förslaget. Av de svenska medlemmarna röstade samtliga mot förslaget med undantag för herrar Lundström och Ohlin samt fru Segerstedt Wiberg, vilka avstod från att rösta. Härefter beslöt rådet att icke företaga sig något i saken.

4. Arkitektyrket

Utskottet har haft att behandla ett från tolfte sessionen uppskjutet medlemsförslag, väckt av bl. a. fru Segerstedt Wiberg, vari hemställdes om en rekommendation till regeringarna att undersöka förutsättningarna för en specialisering av vidareutbildningen av arkitekter på nordisk bas samt att undersöka möjligheterna att fastställa en beteckning för de kvalificerade utövarna av arkitektyrket i Norden.

Beträffande frågan om arkitekternas vidareutbildning fann utskottet i likhet med flertalet remissinstanser, att en internordisk vidareutbildning borde bygga på en i möjligaste mån jämbördig grundutbildning i respektive land. Behovet av vidareutbildade specialiserade arkitekter gjorde sig enligt utskottets uppfattning särskilt gällande på sådana verksamhetsområden som bostads-, sjukhus-, skol-, industri- och landskapsplanering. Behovet av specialiserade arkitekter vore åtminstone till att börja med så ringa, att det icke vore ekonomiskt fördelaktigt att i varje land för sig ordna med ifrågavarande specialutbildning.

Förslaget om genomförande av enhetliga bestämmelser för utövande av arkitektyrket i Norden syftade enligt utskottet till att skapa en officiellt erkänd beteckning för kvalificerade utövare av arkitektyrket i överensstämmelse med vad som förutsattes bli genomfört inom Europeiska ekonomiska gemenskapen. Medan i ett flertal europeiska länder arkitekttiteln skyddats genom lag, var i de nordiska länderna förutom Island användningen av benämningen arkitekt helt fri. Det syntes utskottet motiverat att skapa en gemensam nordisk benämning för arkitekter, som uppfyllt vissa bestämda kompetenskrav.

I sitt förslag hemställde utskottet till rådet att antaga en rekommendation till regeringarna att utreda förutsättningarna för en specialiserad vidareutbildning av arkitekter på nordisk bas samt att undersöka möjligheterna för tillskapande av en enhetlig benämning för kvalificerade utövare av arkitektyrket i Norden. En rekommendation (nr 5) av denna lydelse antogs av rådet.

5. Sjömansskattens kommunandel

I ett till tolfte sessionen väckt medlemsförslag hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna i de nordiska länderna att snarast företaga en sådan revision av sjömansskattelagarna, att kommunandelarna av sjömansskatteintäkterna utbetalas till sjömans hemkommun inom Norden även beträffande sådana nordiska sjömän, som är bosatta i annat nordiskt land än fartygets hemland. I förslaget framhölls, att de bestämmelser i de nordiska ländernas sjömansskattelagar, som stadgade att sjömansskatt från på nordiska fartyg tjänstgörande utländska sjömän i sin helhet skall tillfalla den stat under vars flagga fartyget seglar, medfört betydande olägenheter för sådana mindre kommuner, av vilkas manliga befolkning en betydande del fick sin utkomst som sjömän ombord på andra nordiska länders fartyg än hemlandets. Särskilt de åländska kommunerna hade i detta hänseende fått vidkännas en avsevärd inkomstreducering.

Utskottet fann, att förslagets genomförande skulle strida mot en av huvudprinciperna i dubbelbeskattningsavtalen mellan berörda nordiska länder, enligt vilken arbetsinkomst i princip skulle beskattas i det land där den förvärfvas, samt kunde även innebära vissa administrativa olägenheter. Trots detta talade betydande rättviseskäl för förslaget, då det icke kunde anses tilltalande att den stat, som nyttiggjorde sig arbetskraften från annat nordiskt land, för egen del behöll kommunandelen av skatten, under det att den kommunen, som hade utgifter av olika slag för sjömannens hemmavarande familj, blev helt lottlös.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 7) till regeringarna att vidtaga åtgärder — genom bilaterala avtal, genom en revision av dubbelbeskattningsavtalen och sjömansskattelagarna eller på an-

nat sätt — för att kommunandelarna av sjömansskatteintäkterna måtte tillfalla den beskattade sjömannens hemkommun, för såvitt gäller skatt erlagd av nordisk sjöman, som är hemmahörande i kommun i nordiskt land. 56 medlemmar röstade för rekommendationen, medan 1 röstade emot och 2 avstod från att rösta.

6. Hälso- och sjukvårdsfrågor

Av meddelande i anledning av rekommendation nr 18/1956 angående samarbete om invalidvård och de partiellt arbetsföras problem framgick, att ett i tidigare års meddelande omnämnt planerat samnordiskt seminarium för arbetsprövning hållits under våren 1964 samt att en år 1962 utgiven handbok »Arbetsvård i Norden» varit föremål för revidering för att fortsättningsvis kunna hållas dagsaktuell. Utskottet uttalade att, då hittills endast begränsade resultat kunnat uppnås i anledning av rekommendationen, vilket torde bero på att arbetet med rehabilitering av partiellt arbetsföra i första hand måste bedrivas nationellt, man enligt utskottets uppfattning åtgjort vad som för närvarande kunde anses möjligt på nordisk nivå. På förslag av utskottet beslöt rådet anse spörsmålet för sin del slutbehandlat.

Ett spörsmål, som redan år 1953 behandlades i rådet, nämligen frågan om gemensam medicinalstatistik, återupptogs i ett av bl. a. herr Edström till denna session väckt förslag, i vilket hemställdes, att rådet ville rekommendera regeringarna att vidtaga åtgärder för att få till stånd en gemensam likartad medicinalstatistik i de nordiska länderna.

I utskottet konstaterades, att rådets tidigare rekommendation i ämnet (rek. nr 11/1954) icke torde ha lett till några mera konkreta resultat. Utskottet fann det emellertid önskvärt, att medicinalstatistiken i Norden, som gav underlag för ett vidgat utbyte av erfarenheter på hälso- och sjukvårdens område, utformades så, att full parallellitet uppnåddes. En koordinering borde omfatta både administrativ statistik och statistik över sjukdomar, dödsorsaker, olycksfall och därmed sammanhängande ting.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 32) till regeringarna att skyndsamt utreda förutsättningarna för en likartad medicinalstatistik i de nordiska länderna.

Bl. a. fru Ekendahl och herr Gustafsson i Kårby hade väckt ett medlemsförslag om internordisk giltighet för recept. I förslaget hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas att föranstalta om att ett recept å läkemedel, utfärdat i ett nordiskt land, kan expedieras vid apotek även i övriga nordiska länder. Utskottet ansåg medlemsförslagets krav på internordisk receptgiltighet angeläget med hänsyn till den nordiska arbetsmarknaden och det växande nordiska turistutbytet. Enligt utskottets mening var det

önskvärt att läkarrecept, utskrivet i något av de nordiska länderna utan omgång kunde expedieras i vilket som helst av övriga nordiska länder. Den vetenskapliga och yrkesmässiga standarden på de medicinska och farmaceutiska områdena inom de nordiska länderna torde vara tämligen enhetlig och den nordiska farmacopén vore nu färdigställd. Utskottet poängterade, att narkotika och därmed jämförliga läkemedel i vart fall till en början icke borde omfattas av en internordisk receptgiltighet. På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 22) till regeringarna att vidtaga åtgärder för att recept å läkemedel, utfärdat i ett nordiskt land, må kunna expedieras vid apotek även i övriga nordiska länder.

Regeringarnas meddelande om rekommendation nr 25/1963 angående inrättande av nordiskt institut för odontologisk materialprovning utvisade bl. a., att de nordiska hälsovårdsministrarna vid möte i Göteborg i juni 1964 beslutat, att det tilltänkta institutet skulle förläggas till Sverige. Frågan hade dock sedermera tagits upp i norska stortinget, varvid givits uttryck för missnöje över att man från norsk sida anslutit sig till förslaget om institutets placering i Sverige. Norges regering ansåg sig med anledning härav böra taga upp frågan om institutets placering till ny prövning. Inom utskottet betonades vikten av att frågan om inrättande av ett nordiskt institut för odontologisk materialprovning så snart som möjligt kunde nå sin lösning.

7. Näringsforskning

Ett medlemsförslag om samarbete på näringsforskningens område hade väckts av bl. a. fru Ekendahl och herrar Birger Andersson och Gustafsson i Kårby. I förslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att upptaga ett samarbete på näringsforskningens område i lämpliga former. Detta spørsmål har tidigare varit föremål för rekommendationer från rådets sida (rek. nr 14/1956 och 5/1957). I enlighet med förstnämnda rekommendation tillsattes en expertkommitté, kallad Gemensamma nordiska kommittén för näringsforskning. Till genomförande av de av kommittén framlagda förslagen antog rådet här ovan nämnda rekommendation nr 5/1957. År 1961 ansåg sig rådet böra avskryva rekommendationen såsom slutbehandlad för rådets del, då några konkreta resultat i anledning av densamma icke uppnåtts. Anledning härtill torde enligt utskottet i första hand ha varit att Sveriges regering vid dåvarande tidpunkt icke ville företaga sig något i saken. Utskottet fann emellertid i likhet med flertalet remissinstanser angeläget, att ett nordisk samarbete mellan existerande nordiska nationella institutioner komme till stånd.

Det syntes utskottet betydelsefullt, att möjlighet bereddades till fortlöpande erfarenhetsutbyte och till en arbetsfördelning beträffande vissa forskningsuppgifter mellan de nordiska ländernas nationella institutioner.

Uppenbart vore stora fördelar att vinna genom ett nordiskt samarbete dem emellan. Beträffande formen för ett nordiskt samarbete på näringsforskningens område förordade utskottet i likhet med flertalet remissinstanser inrättande av en kommitté för nordisk näringsforskning.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 18) till regeringarna om att utveckla samarbetet på näringsforskningens område i huvudsak enligt de linjer, som närmare redovisas i det ovannämnda i december 1956 framlagda betänkandet av Gemensamma nordiska kommittén för näringsforskning.

8. Märkning av brand- och hälsofarliga ämnen

Till sessionen hade väckts ett medlemsförslag om enhetliga regler för märkning av brand- och hälsofarliga ämnen av bl. a. fru Ekendahl och herrar Birger Andersson och Gustafsson i Kårby. I förslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige att utreda förutsättningarna för enhetliga regler angående märkning av brand- och hälsofarliga ämnen och för handeln med sådana ämnen i vad sammanhänger med märkningen.

Utskottet noterade, att många olikheter föreläge i de nordiska ländernas bestämmelser om märkning av brand- och hälsofarliga ämnen, och framhöll som angeläget, att med hänsyn till den ökade internordiska handeln, till de allt talrikare kontakterna i gränstrakterna och till det internordiska turistutbytets allt snabbare tillväxt åtgärder vidtoges för att undanröja de olägenheter, som är förenade med att skiljaktiga märkningsregler beträffande brand- och hälsofarliga ämnen gäller i Norden. Dock måste därvid det arbete, som pågår på detta område i internationella sammanhang, beaktas.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 17) till regeringarna att utreda förutsättningarna för enhetliga regler för märkning av brand- och hälsofarliga ämnen och för handeln med sådana ämnen i vad sammanhänger med märkningen.

D. Saker förberedda av trafikutskottet

1. Nordisk trafiklagstiftning m. m.

Av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 30/1964 angående en kommission för trafiksamarbete samt av vid sessionen lämnade upplysningar framgick, att regeringarna enats om att samarbetet mellan de nordiska trafikministerierna borde organiseras i form av årliga ministermöten, vilka borde hållas i anslutning till Nordiska rådets trafikutskotts huvudmöte för förberedelse av rådets årliga session. Enighet hade vidare nåtts om att trafikministrarna borde utse ställföreträdare, som kunde del-

taga i ministermöten och hålla andra möten efter behov samt stå till disposition som kontaktmän för Nordiska rådets trafikutskott, dess medlemmar och sekretariat. Regeringarna fann det sålunda icke lämpligt, att samarbetet mellan trafikministerierna skulle ske genom den numera avskaffade Nordiska samfärdselkommitténs sekretariat. Detta kunde därför upplösas.

På utskottets förslag beslöt rådet att betrakta rekommendation nr 30/1964 såsom för dess del slutbehandlad.

I ett till tolfte sessionen av herr Lassinantti väckt medlemsförslag om internordisk giltighet för körkort, hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas att genomföra en ordning, varigenom personer från de nordiska länderna, som vistades i annat nordiskt land än sitt hemland, tilläts utan tidsbegränsning utnyttja sina nationella körkort för motorfordon i enlighet med de regler som gäller för körkortsinnehavare i det land, där de vistas.

Utskottet underströk med skärpa angelägenheten av att man i de nordiska länderna nådde fram till en ordning, enligt vilken körkort utställt i ett av länderna antingen omedelbart erhöll giltighet i de övriga länderna eller utan onödiga formaliteter i de andra länderna kunde utbytas mot nationellt körkort. En dylik ordning förutsatte emellertid i stort sett likartade regler för utställande, förnyande och indragande av körkort. Enligt utskottets mening borde därför regeringarna gemensamt taga upp dessa regler till revision. På utskottets förslag beslöt rådet antaga en rekommendation (nr 8), enligt vilken regeringarna rekommenderades att genomföra gemensamma regler för förvärv, förnyande och indragande av körkort för motorfordon med sikte på att giva i ett nordiskt land utfärdat körkort samma giltighet i de övriga nordiska länderna.

2. *Passfrågor*

Passfrågorna aktualiserades vid sessionen genom två förslag. Dels förelåg ett av herr Helén väckt medlemsförslag om förlängning av giltighetstiden för resepass, dels ett ändringsförslag om lättnader vid passutfärdande. I det förstnämnda förslaget hemställdes, att regeringarna i Finland, Norge och Sverige måtte rekommenderas att i likhet med Danmark utsträcka giltighetstiden för resepass till 10 år eller annan motsvarande tidrymd. I förslaget framhölls, att enligt gällande bestämmelser resepass i Finland, Norge och Sverige utfärdades för en tid av högst 5 år, medan i Danmark giltighetstiden för sådana pass nyligen fastställdes till 10 år. Det ifrågasattes, om inte de tre förstnämnda länderna borde följa Danmarks exempel och besluta om en förlängning av giltighetstiden till 10 år. Åtskilliga fördelar syntes enligt förslaget vara förknippade med en sådan åtgärd. I ändringsförslaget hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas att göra förvärvandet av pass så lätt som möjligt dels genom att utöka giltighetstiden till 10 år, dels genom att inte utkräva större avgift för passutfärdan-

det än vad som åtgick för att täcka omkostnaderna för passutfärdandet, dels ock genom att utnyttja eventuellt förefintliga möjligheter att nedsätta expeditionstiden för passansökningar.

Utskottet framhöll, att för personer som nått en viss ålder borde pass kunna utställas för en tioårsperiod och att det borde övervägas, om inte denna ålder kunde fastställas till 18 år i överensstämmelse med de nya danska bestämmelserna. Utskottet ansåg vidare, att för passutfärdandet inte borde utkrävas större avgift än som motsvarade administrationskostnaderna och fann därför, att man i Finland och Island borde söka andra vägar att täcka det inkomstbortfall, som en nedsättning av passavgiften skulle medföra.

På utskottets förslag antog rådet två rekommendationer, dels en (nr 14) till regeringarna i Finland, Island, Norge och Sverige att förlänga giltighetstiden för pass till 10 år, dels en (nr 15) till Finlands och Islands regeringar om att vid passutfärdandet inte utkräva större avgifter än som åtgår för att täcka omkostnaderna i samband med utfärdandet.

3. Gemensam luftfartsmyndighet

Till sessionen hade bl. a. herr Lundström väckt ett medlemsförslag om samarbete mellan luftfartsmyndigheterna, i vilket hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas att undersöka förutsättningarna för att få till stånd ett gemensamt beslutande samarbetsorgan för luftfartsfrågor. I förslaget framhölls, att luftfartssamarbetet för närvarande bedrevs inom ramen för s. k. månatliga luftfartsmöten, varvid diskuterades inte endast SAS-frågor utan även luftfartspolitiska frågor över huvud taget, t. ex. avtal med icke-skandinaviska länder. I förslaget underströks, att luftfartsmötet emellertid inte kunde fatta något beslut, som band de nationella luftfartsmyndigheterna, utan endast rekommendera dem att vidtaga önska åtgärder. Rekommendationerna följdes dock nästan alltid. Förslagsställarna ifrågasatte, om inte luftfartsmötet med fördel kunde ges beslutande befogenheter, till att börja med på vissa klart avgränsade områden. Efter en förslagsvis ettårig försöksperiod kunde man, om resultaten blev positiva, överväga att överflytta befogenheter i större skala.

Enligt utskottets mening borde övervägas, huruvida det icke vore lämpligt att låta tekniska frågor av gemensamt intresse behandlas av ett permanent samarbetsorgan. Vidare borde undersökas, om icke fördelar kunde uppnås genom att låta ett eventuellt samarbetsorgan ansvara för forskningen och företaga undersökningar på det tekniska området. Om det bedömdes rationellt att upprätta ett gemensamt organ, ansåg utskottet att man borde överväga att giva organet rätt att fatta bindande beslut i tekniska spørsmål, såvitt enighet uppnåddes inom organet. Utskottet föreslog, att rådet måtte rekommendera regeringarna att företaga en undersökning av förutsättningarna för att upprätta ett gemensamt organ i luftfartstekniska spørsmål och

att giva ett sådant organ rätt att fatta bindande beslut. Rådet antog en dylik rekommendation (nr 30).

4. Post- och telefrågor

I ett till sessionen väckt medlemsförslag om nordisk fribrevsrätt hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas att vidtaga åtgärder i och för införande av fribrevsrätt för postförsändelser från statliga myndigheter och organ i ett nordiskt land till ett annat nordiskt land. I förslaget framhölls, att avsevärda vinningar i form av tidsbesparing och rationalisering i postbehandlingen av myndighetsförsändelser skulle uppnås härigenom. Eftersom taxor och viktgränser för postförsändelser i stor utsträckning var enhetliga i Norden, ansågs inte införandet av en nordisk fribrevsrätt behöva medföra några större förändringar beträffande kostnadsfördelningen länderna emellan.

Utskottet förklarade sig ej vara övertygat om att den väg, som förordades i medlemsförslaget, var bäst ägnad att underlätta posttrafiken mellan ländernas myndigheter. Utskottet ifrågasatte, om det inte skulle vara mer rationellt att låta avsändarna frankera försändelserna genom frankeringsmaskiner och på så sätt undvika efterhandsberäkningar av omkostnaderna för de portofria försändelserna. På utskottets förslag beslöt rådet att ej företaga sig något i anledning av medlemsförslaget.

I ett till rådets tolfte session väckt tilläggsförslag av herr Lassinantti hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas att i samband med den pågående automatiseringsprocessen inom telefonväsendet pröva möjligheterna att nedsätta avgifterna för internordiska telefonsamtal särskilt i gränsregionerna.

Utskottet konstaterade med tillfredsställelse, att de nordiska teleadministrationerna redan 1961 beslutat genomföra väsentlig taxereduktion i takt med automatiseringen. Enligt utskottets mening hade beslut redan fattats, som skulle innebära att tilläggsförslaget realiserades. Utskottet ansåg emellertid, att en särskild undersökning borde företagas av möjligheterna att lösa de speciella problem som gjorde sig gällande för Tornedalens vidkommande. En nedsättning av taxorna för telefonsamtal mellan hela Sjöland och Sydsverige borde också övervägas med tanke på att utbyggnaden inom öresundsregionen sannolikt skulle leda till en mycket intensiv telefontrafik över sundet. På utskottets förslag beslöt rådet att ej företaga sig något i anledning av tilläggsförslaget.

5. Öresundsfrågor

Ett av de spörsmål, som tilldrog sig det största intresset vid sessionen, gällde frågan om fast förbindelse över Öresund. Till trafikutskottet hade hänvisats dels ett medlemsförslag om fast Öresunds-förbindelse, dels ett

ändringsförslag angående uppskov med beslut om fast Öresunds-förbindelse, dels ock regeringarnas meddelanden i anledning av rådets rekommendation nr 28/1963 angående en fast Öresunds-förbindelse.

I medlemsförslaget om fast Öresunds-förbindelse, som väckts av bl. a. herr Cassel, hemställdes, att regeringarna i Danmark och Sverige måtte rekommenderas att taga initiativ till att principbeslut om den första fasta Öresunds-förbindelsens placering och finansiering ofördröjligen fattades samt att nödiga projekteringsarbeten igångsattes. I förslaget framhölls, att frågan om fast förbindelse över Öresund länge diskuterats i rådet, som avgivit två rekommendationer i saken. Den första (nr 4/1953) gällde igångsättandet av en gemensam dansk-svensk utredning och den andra (nr 28/1963) innehöll en rekommendation till regeringarna att låta bygga en fast förbindelse. För att frågan skulle föras vidare var det enligt förslagsställarna önskvärt att rådet vid trettonde sessionen gjorde ett preciserat uttalande om den första fasta förbindelsens placering och dess finansiering m. m.

Medlemsförslaget hade av utskottet behandlats vid dess möte den 30 september 1964. I sitt då avgivna betänkande underströk utskottet starkt angelägenheten av att principbeslut om förbindelsens placering snarast träffades. Det framhölls, att osäkerheten härom i hög grad försvårade planläggningen på båda sidor om Öresund. Utskottet konstaterade, att övervägande delen av de danska myndigheter och organisationer, som tagit ställning till spörsmålet, var kritiskt inställda till Hälsingborg—Helsingör-alternativet och stödde Köpenhamn—Malmö-alternativet. På svensk sida var meningarna mera delade, men utskottet ansåg sig kunna konstatera, att flertalet av de instanser, som tagit ställning till spörsmålet, syntes föredraga det sistnämnda alternativet. Utskottet fäste speciellt avseende vid kritiken av öresundsdelegationernas omkostnadsberäkningar vilka, enligt utskottet, väsentligen bidragit till delegationernas ställningstagande till förmån för Hälsingborg—Helsingör-alternativet. Utskottet ansåg det uppenbart, att omkostnadskalkylerna på nytt måste genomgås, bl. a. mot bakgrund av resultatet av de igångsatta bottenundersökningarna i Hälsingborg—Helsingör-linjen. Flera remissinstanser ansåg, att öresundsdelegationerna vid sin bedömning inte i tillräcklig utsträckning tagit hänsyn till närtrafikens driftsekonomiska effekt. Det ansågs uppenbart, att denna trafik skulle få en helt annan omfattning om den fasta förbindelsen anlades i Köpenhamn—Malmö-linjen än om den placerades vid Hälsingborg—Helsingör. Särskilt ur norsk och västsvensk synpunkt skulle antagligen en bro eller tunnel mellan Hälsingborg och Helsingör vara att föredraga. Då det emellertid ur nordisk synpunkt ansågs önskvärt att en fast förbindelse snarast etablerades, hade de medlemmar, som av olika skäl kunnat önska ge en nordlig förbindelse prioritet avstått från att då resa spörsmålet och ge uttryck för avvikande uppfattning. Förutsatt att resultatet av de pågående trafikekonomiska och tekniska undersökningarna inte ändrade bilden, hade utskottet beslutat en-

hälligt anbefalla att de danska och svenska regeringarna träffade avtal om att anlägga den första fasta förbindelsen mellan Köpenhamn och Malmö via Saltholm. Utskottet förordade en vägförbindelse med fyra körbanor som tunnel mellan Kastrup och Saltholm och som bro mellan Saltholm och Limhamn. Utskottet föreslog sålunda, att rådet skulle rekommendera regeringarna i Danmark och Sverige att så snart som möjligt taga initiativ till att principbeslut träffades om att anlägga den första fasta förbindelsen i Öresund mellan Köpenhamn och Malmö och om dess finansiering samt om att de nödvändiga projekteringsarbetena igångsattes.

I sitt ändringsförslag hemställde herr Georg Pettersson, »att rådet med anledning av den bild som numera tecknar sig icke antager någon rekommendation i anledning av medlemsförslaget om en fast Öresunds-förbindelse vid sin trettonde session utan återförvisar saken till trafikutskottet, som har att avvakta resultatet av pågående utredning, innan frågan om eventuell rekommendation i saken upptages till behandling». I förslaget framhölls att, sedan utskottet behandlat frågan, flera omständigheter inträffat som föranledde en omprövning av utskottets ställningstagande. Sålunda hade en särskild dansk-svensk arbetsgrupp tillsatts med uppgift att vidareföra och aktualisera det material, som sammanbragts av öresundsdelegationerna, samt företaga ytterligare bottenundersökningar och genomgå de synpunkter som framförts från skilda håll i anledning av delegationernas betänkanden. Det framhölls vidare, att den svenska riksdagen i december 1964 beslutat avvakta resultatet av dessa undersökningar innan ställning togs i frågan.

Saken underkastades härefter ny utskottsbehandling vid sessionen. I sitt nya betänkande förklarade sig utskottet dela den i ändringsförslaget framförda synpunkten, att vid frågans slutliga avgörande hänsyn måste tas till de förhållanden som nämnts i ändringsförslaget. Utskottet framhöll emellertid, att denna omständighet ej nödvändiggjorde en förnyad behandling i utskottet, då utskottet i sitt betänkande den 30 september 1964 förordat Köpenhamn—Malmö-alternativet under förutsättning att resultatet av de pågående trafikekonomiska och tekniska undersökningarna inte ändrade den bild, som då tecknade sig för utskottet. Utskottet föreslog därför, att rådet måtte antaga den i det ovannämnda utskottsbetänkandet föreslagna rekommendationen. Mot detta beslut reserverade sig herr Georg Pettersson, som föreslog att rådet måtte fatta beslut i enlighet med ändringsförslaget.

Vid frågans behandling i rådet utspann sig en längre debatt. Efter omröstning förkastades förslaget om återremiss till utskottet, varefter rådet antog en rekommendation (nr 35) i enlighet med utskottets förslag. För rekommendationen röstade 40 medlemmar (däribland herrar Cassel, Edström, Hernelius, Lundström och Ohlin samt fru Segerstedt Wiberg), medan 8 (herr Birger Andersson, fru Ekendahl, herrar Gillström, Gustafsson i Kårby, Mellqvist och Georg Pettersson, fröken Ranmark samt herr Thapper) röstade mot och 6 medlemmar (däribland herr Sundin) avstod från att rösta.

På utskottets förslag beslöt rådet vidare att för sin del betrakta rekommendationen nr 28/1963 angående en fast Öresunds-förbindelse såsom slutbehandlad.

Ett med Öresunds-förbindelsen sammanhängande spørsmål, som tilldrog sig betydande intresse vid sessionen, gällde flygplatsfrågorna i öresundsregionen. Utskottet hade i denna del att taga ställning till ett av bl. a. herr Casse och fru Segerstedt Wiberg väckt medlemsförslag om dansk-svensk storflygplats. I förslaget hemställdes, att regeringarna i Danmark och Sverige måtte rekommenderas att undersöka möjligheterna för en samfärd lösning av flygplatsfrågorna i öresundsregionen. I förslaget framhölls, att såväl Kastrup som Bulltofta snart skulle nå sina kapacitetsgränser samtidigt som en utbyggnad av flygplatserna ansågs olämplig bl. a. med tanke på flygbullerproblemet. Nya flygplatser var sålunda erforderliga för såväl Malmös som Köpenhamns del. I förslaget underströks, att det var ofrånkomligt att flygplatsfrågorna i regionen löstes under intim samverkan mellan danska och svenska myndigheter.

Mot bakgrund av svårigheterna att ytterligare utbygga redan existerande flygplatser inom området ansåg utskottet det naturligt, att en undersökning genomfördes beträffande förutsättningarna att anlägga en ny storflygplats i stånd att täcka kommande behov av flygplatsutrymme ej blott för öresundsregionen utan för hela Norden. Utskottet konstaterade, att flera alternativ nämnts i diskussionerna — bl. a. en utvidgning av Kastrup söderut, anläggning av en ny flygplats på Själland eller i Skåne samt anläggning av en gemensam storflygplats på ön Saltholm i Öresund. Enligt utskottets mening erbjöd Saltholms-projektet betydande fördelar, varför en samnordisk utredning lämpligen i första hand borde inrikta sig på en undersökning av detta alternativ. Enligt utskottets mening borde utredas, huruvida en blivande Saltholms-flygplats kunde ges en på lång sikt tillräcklig kapacitet. Bullermätningar måste klarlägga flygbullrets fortplantning över de omkringliggande vattenytorna. Frågan om en ersättningsflygplats för regionen måste också utredas, liksom i vilken omfattning andra flygplatser i närheten av Köpenhamn och Malmö skulle bibehållas eller nyanläggas som lokalflygplatser för kortdistansflyg och allmänflyget.

Utskottet föreslog, att rådet måtte rekommendera regeringarna i de nordiska länderna att undersöka möjligheterna för en samfärd lösning av flygplatsfrågorna i öresundsregionen, varvid den eventuella storflygplatsens förläggning till ön Saltholm i Öresund i första hand borde undersökas. Herr Georg Pettersson reserverade sig mot beslutet och föreslog, att rådet måtte besluta återförvisa saken till trafikutskottet för fortsatta överväganden. I reservationen framhölls, att frågan var förenad med så många ouppklarade problem, att tiden ej var mogen för ett ställningstagande från rådets sida.

Efter en längre debatt antog rådet en rekommendation (nr 34) i enlighet

med utskottsmajoritetens förslag. För rekommendationen röstade 40 ledamöter (däribland herrar Cassel, Edström, Hernelius, Lundström, Ohlin samt fru Segerstedt Wiberg), medan 9 ledamöter (herr Birger Andersson, fru Ekendahl, herrar Gillström, Gustafsson i Kårby, Mellqvist och Georg Pettersson, fröken Ranmark, herrar Sundin och Thapper) röstare emot. 5 medlemmar avstod från att rösta.

Av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 5/1962 angående utbyggnaden i öresundsregionen framgick, att det svensk-danska kommunala samarbetsorganet Öresundsrådet trätt i funktion samt att detta råd hade till uppgift att förhandla om och undersöka frågor av gemensamt intresse för kommunerna i öresundsregionen. Det framgick vidare, att ett förberedande arbete rörande planeringen av regionens utbyggnad igångsatts.

6. Vägfrågor m. m.

Spörsmålet om byggande av mellanriksvägar mellan Norge och Sverige aktualiserades genom ett av herr Lassinantti till sessionen väckt tilläggsförslag om norsk-svenska mellanriksvägar. I förslaget hemställdes, att regeringarna i Norge och Sverige måtte rekommenderas att tillse att i förslaget särskilt omnämnda vägar byggdes så snart som möjligt. I förslaget framhölls, att de båda berörda regeringarnas samarbetsutskott för mellanriksvägar i januari 1965 avgivit ett betänkande benämnt »Enkelte mellomriksveger mellem Norge og Sverige» (NU 1965: 3). Förslaget gick i huvudsak ut på följande: 1) fullföljande av den påbörjade utbyggnaden av Umbuktavägen till helårsväg före utgången av år 1971, 2) norskt beslut före sommaren 1965 rörande utbyggnaden av Graddisvägen med sikte på färdigställande före 1974, 3) uppskov med frågan om utbyggnad av vägförbindelsen Kiruna—Nordnorge, 4) tillsättande av ett svenskt—norskt utskott för behandling av frågor i samband med koordineringen av den fortsatta planeringen och utbyggnaden av de aktuella mellanriksvägarna.

Utskottet anmälde för rådet, att tilläggsförslaget väckts så sent, att det inte varit möjligt att före sessionen taga ställning till spörsmålen, varför utskottsbehandlingen av förslaget skulle fortsätta.

Av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 22/1962 angående bilfärjeförbindelse mellan Finland och Sverige framgick, att arbetsgrupper tillsatts för undersökning av spörsmålen. På utskottets förslag beslöt rådet för sin del betrakta denna rekommendation såsom slutbehandlad.

7. Fria resor för Nordiska rådets medlemmar och suppleanter

Till sessionen hade bl. a. herr Kellgren väckt ett medlemsförslag, i vilket hemställdes, att rådet måtte besluta uppdraga åt Nordiska rådets presidium att förbereda en ordning, enligt vilken rätt till fria resor i de nordiska län-

derna för rådets medlemmar och suppleanter infördes. I förslaget framhölls bl. a., att den fria reserätten inom Norden för dem, som av sina parlament särskilt anförtrotts att sörja för det nordiska samarbetet, tedde sig som en naturlig konsekvens av den rätt till fria resor inom landet, som tillkom varje parlaments egna medlemmar.

Efter hänvändelse från utskottet hade rådets presidium uttalat, att man borde undersöka, om inte den tänkta ordningen kunde utvidgas till att omfatta samtliga medlemmar av de nordiska ländernas folkrepresentationer och avse i första hand fria resor på järnväg.

Enligt utskottets mening var det önskvärt, att rådsmedlemmarna i större utsträckning än hittills varit fallet fick möjlighet till föredrags- och studieresor i grannländerna. Med hänsyn till att en dylik fri reserätt emellertid kunde väntas komma att utnyttjas endast i relativt ringa grad, ansåg utskottet inte motiverat, att medlemmar av de nordiska parlamenten utrustades med frikort till järnvägarna även i grannländerna. Utskottet ansåg det rimligare, att nuvarande ekonomiska hinder för parlamentarikernas resor i grannländerna undanröjdes genom att i varje land särskilda medel avsattes för ändamålet. Det framhölls, att en dylik ordning redan övervägdes i några länder. Utskottet föreslog därför, att rådet ej skulle företaga sig något i anledning av medlemsförslaget. Detta blev också rådets beslut.

8. Övriga saker

Av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 3/1963 angående lagstiftning om resebyråverksamhet framgick bl. a., att i Danmark resebyråernas egna föreningar övervägde ett system med frivillig kontrollverksamhet samt att i Finland en utredning rörande eventuell lagstiftning för resebyråverksamhet nyligen avslutats och var föremål för remissbehandling.

Meddelanden hade lämnats om rekommendation nr 15/1964 angående samordning av järnvägstaxorna för godstrafik. Trafikutskottet konstaterade med tillfredsställelse att, genom ändringar i den nordiska godstariffen, från den 1 april 1964 införts enhetstaxor för vissa slag av vagnslastat gods i trafiken mellan Danmark och Sverige, mellan Norge och Sverige samt mellan Finland och Sverige. Samarbetet mellan järnvägsstyrelserna syntes bedrivas på ett tillfredsställande sätt. Utskottet förutsatte, att alla möjligheter till en utbyggnad av den nordiska godstariffen prövades. På utskottets förslag beslöt rådet för sin del betrakta rekommendationen såsom slutbehandlad.

E. Saker förberedda av ekonomiska utskottet

1. Nordiskt ekonomiskt samarbete

Den fråga, som på sitt sätt tilldrog sig det största intresset vid sessionen, gällde möjligheterna till ett ökat nordiskt samarbete inom EFTA:s ram. Underlag för utskottets behandling av ämnet var dels berättelsen från Nor-

diska ministerkommittén för ekonomiskt samarbete om arbetet inom ministerkommittén och nordiska ekonomiska samarbetsutskottet, till vilken som bilaga fogats redogörelser för samarbetet i internationella organisationer — EFTA, GATT, UNCTAD och OECD — ävensom för den nordiska samhandelns utveckling efter 1962 samt en utredning rörande frågan om upprättande av en nordisk investeringsbank, dels ock ett tilläggsförslag om nordiskt EFTA-samarbete, väckt av herr Ohlin. I sistnämnda förslag hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att anmoda Nordiska ministerkommittén för ekonomiskt samarbete att till skyndsam prövning upptaga frågan om en förstärkning av EFTA samt en utvidgning av det ekonomiska samarbetet inom EFTA och mellan de nordiska länderna inom EFTA:s ram. I förslaget underströks angelägenheten av att trygga en fortsatt tillväxt av de nordiska ländernas inbördes handel, vilken utvecklats så gynnsamt efter och genom EFTA:s bildande. Det borde därför prövas, inom vilka områden ett vidgat EFTA-samarbete närmast kunde ifrågakomma. Som exempel på dylika områden nämndes i förslaget skatte- och investeringspolitiken samt spörsmål rörande den s. k. indirekta protektionismen genom administrations- och kontrollbestämmelser. Enligt förslaget borde även på längre sikt uppmärksamhet ägnas åt förutsättningarna att utveckla EFTA till ett förhandlingsorgan i internationella ekonomiska sammanhang.

Utskottet fastslog att EFTA- och FINEFTA-avtalen medfört en mycket gynnsam utveckling av det nordiska handelsutbytet och även starkt främjat handeln mellan samtliga EFTA-stater. Det var därför i allas intresse, att den förtroendekris inom EFTA, som föranletts av att Storbritannien ensidigt infört en 15-procentlig importavgift, övervanns. Ekonomiska utskottet hänvisade till kommunikén från det nordiska ministermötet den 6 och 7 februari 1965, enligt vilken ministrarna förväntade sig att den brittiska regeringen till nästa EFTA-ministermöte gav till känna, att den då var beredd att väsentligt reducera importavgiften. Enligt utskottets mening skulle det vara ett viktigt bidrag till återupprättandet av förtroendet inom EFTA, om avvecklingen av dessa avgifter omedelbart påbörjades. Utskottet föreslog därför, att rådet måtte rekommendera regeringarna dels att regeringarna i de nordiska länder, som var anslutna till EFTA, att vid förstkommande möte i EFTA:s ministerkommitté gemensamt verka för att säkra en snabb och fullständig avveckling av den brittiska importavgiften, att samma regeringar verkade för en utveckling av det ekonomiska samarbetet — också beträffande jordbruks- och fiskeprodukter — inom EFTA under hänsynstagande till varje enskilt lands särskilda förhållanden samt att regeringarna undersökte alla möjligheter för att sätta EFTA i stånd att aktivt stödja strävandena att trygga en utvidgad europeisk samhandel, dels ock att fortsätta strävandena att utvidga det nordiska ekonomiska samarbetet inom EFTA:s ram.

Efter debatt antog rådet med 58 röster en rekommendation (nr 25) i enlighet med utskottets förslag. 4 medlemmar avstod från att rösta.

Till sessionen hade fröken Andersson och herr Hernelius väckt ett medlemsförslag om samarbete på den ekonomiska politikens område. I medlemsförslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att etablera ett samarbete på den ekonomiska politikens område efter i medlemsförslaget förordade riktlinjer. I förslaget framhölls, att en samordning av den ekonomiska politiken i allmänhet ansågs kunna komma i fråga först vid en långtgående ekonomisk integration av berörda länder, vilket ännu icke var aktuellt i Norden. Enligt förslagsställarna kunde emellertid starka skäl anföras för att de nordiska länderna i informationssyfte etablerade en effektiv kontakt mellan i sammanhanget berörda departement, ministerier och ämbetsverk. En möjlighet ansågs vara att som förebild därvid taga samarbetet inom Europeiska ekonomiska gemenskapens s. k. monetära kommitté. Ett visst samarbete borde även med fördel kunna etableras på utredningsplanet.

Utskottet ansåg, i likhet med förslagsställarna, att det var angeläget, att bästa möjliga kontakter etablerades. Enligt utskottets mening var det däremot inte nödvändigt att tillskapa ett särskilt organ för samarbetet. Utskottet ansåg det vara tillfyllest att utveckla kontakterna mellan de nationella institutioner, som ansvarar för planläggningen av den ekonomiska politiken. Ett område som särskilt väl lämpade sig för nordiskt samarbete ansåg utskottet vara den internationella konjunkturbedömningen. Det syntes utskottet vidare uppenbart, att en arbetsfördelning de nordiska länderna emellan skulle skapa möjlighet till specialutredningar m. m. som under andra omständigheter vore otänkbara. Utskottet hemställde därför, att Nordiska rådet måtte rekommendera regeringarna att undersöka förutsättningarna för samarbete och arbetsfördelning beträffande bevakningen av den internationella konjunkturutvecklingen. Rådet antog en sådan rekommendation (nr 26).

2. Nordiskt investeringsinstitut m. m.

Ekonomiska utskottet hade till behandling dels regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 9/1964 om snabb utredning av behovet och förutsättningarna för upprättande av en nordisk investeringsbank eller ett investeringsinstitut, dels ett av bl. a. herrar Kellgren och Sundin i anledning av meddelandena väckt tilläggsförslag om inrättande av nordiskt investeringsinstitut. I tilläggsförslaget hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas att föranstalta om att principbeslut fattades om inrättande av ett nordiskt finansieringsinstitut samt om att erforderliga praktiska bestämmelser för ett sådant utarbetades. Av meddelandena framgick, att den i rekommendationen förordade utredningen utförts av Nordiska utskottet för finansiella frågor på uppdrag av Nordiska ekonomiska samarbetsutskottet samt att utredningens betänkande tillställts rådet (NU 1964: 7).

Utskottet framhöll, att enligt dess mening det primära syftet med tilläggsförslaget var att åstadkomma en förbättring av de nordiska ländernas möjligheter att skaffa kapital från utlandet. Utskottet ansåg, att detta syfte kunde

främjas om de nordiska länderna stödde varandra vid upplåning på den internationella kapitalmarknaden. En dylik samverkan kunde, enligt utskottet ses som ett led i en väsentlig utveckling av det ekonomiska samarbetet i Norden.

På utskottets förslag antog rådet enhälligt en rekommendation (nr 27), vari regeringarna uppmanas att undersöka huruvida och i vilka former de nordiska länderna såsom ett led i en utvidgning av det ekonomiska samarbetet i Norden kunde stödja varandra vid upplåning på den internationella kapitalmarknaden med speciellt sikte på att öka kapitaltillförseln till de kapitalsvagare länderna. På utskottets förslag beslöt rådet vidare betrakta rekommendation nr 9/1964 såsom för dess del slutbehandlad.

Utskottet hade vidare att behandla ett av bl. a. herr Sundin väckt medlemsförslag om inrättande av investeringsfond för Nordkalotten. I förslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna i Finland, Norge och Sverige att utreda frågan om en investeringsfond för Nordkalotten.

Utskottet ansåg, att samnordiska projekt inom Nordkalotten bäst kunde realiseras genom samarbete mellan lokalmyndigheterna i Norge och Sverige samt centralmyndigheterna i Finland. Det var utskottets förhoppning, att ett dylikt samarbete med det snaraste inleddes. Utskottet, som fann en rekommendation obehövlig, föreslog, att rådet inte måtte företaga sig något i anledning av medlemsförslaget. Rådet fattade beslut i enlighet med utskottets förslag.

3. Fiske- och jordbruksfrågor

I ett till rådets åttonde session väckt medlemsförslag hade bl. a. herr Ohlin hemställt, att rådet måtte rekommendera regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige att undersöka möjligheterna för en gemensam lösning av fiskerigränsfrågan för dessa länders del samt att, i den mån det lät sig göra, överenskomma om likställighet för nordiska medborgare eller särskilda grupper av sådana vad angick fisket inom speciella områden. Förslaget hade av rådet vid envar av åttonde, nionde, tionde, elfte och tolfte sessionerna uppskjutits till nästa ordinarie session.

Representanter för danska, norska och svenska fiskerierorganisationer hade i en skrivelse rörande fiskerigränsspörsmålen i Skagerack- och Kattegattområdet hänvänt sig till respektive regeringar med förslag om ett samtidigt ikraftträdande i Danmark, Norge och Sverige av en utvidgning av respektive länders fiskerigränser till 12 sjömil i närmare angivna områden i Skagerack och Kattegatt, förutsatt att de tre regeringarna uppnådde enighet om att ett-
vart av länderna gav de båda övriga rätt till fiske på en del av det utvidgade territoriet. Då detta förslag nära överensstämde med första delen av medlemsförslaget, bedömde utskottet det vara möjligt för Danmark, Finland, Norge och Sverige att nå fram till en gemensam lösning av fiskerispörsmålen

i Skagerack och Kattegatt. Utskottet ansåg sig därför kunna tillstyrka denna del av medlemsförslaget.

Frågan om likställighet för nordiska medborgare eller särskilda grupper av sådana beträffande fisket inom speciella områden ansåg utskottet böra behandlas i sammanhang med ett i rådet anhängigt medlemsförslag om rättslig likställighet för nordiska medborgare i fråga om yrkesfiske. Utskottet begränsade sig därför till att hemställa, att rådet måtte rekommendera regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige att undersöka möjligheterna för en gemensam lösning av fiskerigränsfrågorna i Skagerack och Kattegatt. Rådet antog enhälligt en sådan rekommendation (nr 19).

Av berättelsen från Nordiska kontaktorganet för jordbruksspörsmål framgick, att kontaktorganet behandlat ett flertal frågor av betydelse för jordbruket i de nordiska länderna, vilket utskottet hälsade med tillfredsställelse. Jordbruksspörsmålen behandlades i övrigt under sessionen som ingående i den större frågan om det ekonomiska samarbetet.

4. Vattenkraftsamarbete

Till sessionen hade bl. a. herrar Gustafsson i Stockholm och Kellgren väckt ett medlemsförslag om norsk-svenskt samarbete i fråga om utbyggnad av vattenkrafttillgångarna. I förslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna i Norge och Sverige att närmare undersöka förutsättningarna för ett ökat samarbete på vattenkraftutbyggnadens område efter i medlemsförslaget förordade riktlinjer. I förslaget framhölls, att ett radikalt ökat samarbete mellan länderna skulle erbjuda betydande fördelar för dem båda. Detta föreslogs få formen av en kraftig ökning av de svenska insatserna inom norsk vattenkraftutbyggnad, möjliggjord genom att en del av de svenska medel som avsattes för vattenkraftinvesteringar placerades i projekt i södra Norge såsom lån eller förskott mot kraftleveranser i stället för i en mer kostsam utbyggnad av återstående älvar i övre Norrland. En ökning av kraftexporten från Norge till Sverige skulle vidare, enligt förslaget, verksamt bidra till att förbättra Norges ogynnsamma balans i varuutbytet med Sverige.

Vid förslagets remissbehandling hade framkommit, att i varje fall huvuddelen av den billiga norska vattenkraften på längre sikt måste reserveras för norska behov. En stor permanent ökning av kraftexporten till Sverige bedömde utskottet därför inte möjlig, varför en ökning av kraftsamarbetet efter i medlemsförslaget förordade riktlinjer knappast var genomförbar. Utskottet framhöll emellertid, att detta ej hindrade en mer begränsad ökning av kraftsamarbetet, vilken kunde vara värdefull. Detta spørsmål var emellertid, enligt utskottets mening, närmast en förhandlingsfråga, där initiativ fick tagas av berörda kraftföretag, kommuner och myndigheter. Utskottet ansåg därför, att rådet ej skulle företaga sig något i anledning av medlemsförslaget. Rådet fattade beslut i enlighet med utskottets förslag.

5. Tulladministrativt samarbete

I ett av fröken Andersson väckt medlemsförslag om samarbete mellan de centrala tulladministrationerna hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna i de nordiska länderna att undersöka förutsättningarna för att få till stånd ett gemensamt beslutande samarbetsorgan i tulltekniska frågor. I förslaget anfördes, att samarbetet mellan tullstyrelserna sedan 1961 administrerades av ett särskilt samarbetsorgan — Nordiska tulladministrativa rådet — bestående av cheferna för tullstyrelserna i de nordiska länderna. Rådet hade emellertid ingen befogenhet att fatta för de nationella tullmyndigheterna bindande beslut, utan kunde endast utfärda rekommendationer, vilka emellertid regelmässigt godtogs av de nationella instanserna. Enligt medlemsförslaget torde därför allvarigare invändningar knappast kunna göras mot att tulladministrativa rådet på lämpligt sätt gavs beslutbefogenheter.

Enligt utskottet skulle det vara en fördel för det nordiska samarbetet, om ett beslutande organ i tulladministrativa frågor kunde upprättas. Utskottet föreslog därför, att regeringarna måtte rekommenderas att undersöka förutsättningarna för att få till stånd ett gemensamt beslutande samarbetsorgan i tulltekniska spørsmål. Rådet beslöt att antaga en dylik rekommendation (nr 31).

6. Skattesamarbete

Ekonomiska utskottet hade vid sessionen att behandla ett flertal regeringsmeddelanden i anledning av tidigare rådsrekommendationer i skattefrågor.

Beträffande regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 30/1962 angående samarbete i fråga om skatteutredningar konstaterade utskottet, att en om också begränsad ökning av samarbetet skett. Det nordiska finansministermötet syntes sålunda ha blivit en institution. En förbättrad ömsesidig information beträffande direktiv m. m. för kommittéer och sakkunniga hade vidare ställts i utsikt. På utskottets förslag beslöt rådet betrakta rekommendationen såsom för dess del slutbehandlad.

Av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 26/1964 angående harmonisering av bolagsbeskattningen framgick, att Finland såsom det koordinerande landet under våren 1965 skulle föreslå tidpunkt för överläggningar rörande rekommendationen.

I regeringarnas meddelanden vad gäller rekommendation nr 27/1964 angående harmonisering av huvudformerna för indirekt beskattning upplystes, att informationer utöver dem utskottet erhållit vid sitt gemensamma sammanträde med finansministrarna den 1 december 1964 icke fanns att lämna från den koordinerande regeringens sida. Utskottet underströk, att de upplysningar som då erhöles endast avsåg läget beträffande eventuell övergång till mervärdebeskattning i Danmark och Sverige. Några upplysningar rörande den fråga, som rekommendationen åsyftade, nämligen behovet av en un-

dersökning av förutsättningarna för en internationell anpassning av de nordiska systemen för indirekt beskattning, hade utskottet ej erhållit.

7. Statistiskt samarbete

Vid sessionen upptogs ett tidigare väckt medlemsförslag om statistiskt samarbete, i vilket hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas dels att ställa sådana resurser till de statistiska centralämbetsverkens i Norden förfogande, att en intensifiering av arbetet inom ramen för chefstatistikermötena möjliggjordes och att arbetet på en samordning av den offentliga statistiken snabbt kunde giva resultat, dels att närmare undersöka möjligheterna för en löpande publicering av jämförbara serier inom den offentliga statistiken, som hade betydelse för det nordiska samarbetet.

Även utskottet ansåg att en intensifiering av det statistiska samarbetet var angelägen. Som exempel på områden där möjligheterna till ökad samverkan borde prövas nämnde utskottet handelsstatistiken, socialstatistiken, investeringsstatistiken samt skol- och utbildningsstatistiken. Utskottet framhöll vidare, att stora fördelar skulle vinnas om produktionsstatistiken överallt kunde läggas om så, att Bryssel-nomenklaturen följdes. Frågan om utgivande av en nordisk statistisk kvartalspublikation borde det enligt utskottet ankomma på chefstatistikermötet och dess utskott att utreda. Därvid borde undersökas vilka jämförbara statistiska serier som utan alltför stora kostnader kunde sammanställas och publiceras kvartalsvis. Utskottet föreslog därför, att rådet måtte rekommendera regeringarna att verka för en intensifiering av det nordiska statistiska samarbetet särskilt på de områden, där det raskt ökande nordiska samarbetet ställde växande krav på fullt jämförlig statistik.

En sådan rekommendation (nr 4) antogs av rådet.

8. Samarbete beträffande utrikestjänsten m. m.

Av regeringarnas berättelse om samarbete beträffande utrikestjänsten framgick, att samarbetet bedrevs genom regelmässiga möten mellan de nordiska administrativa cheferna samt att byggnadsexperter förhandlat om samarbete vad gäller byggandet av nya ambassader. De aktuella planerna för konsulärt samarbete hade vidare utvecklats, och regeringarna hade för avsikt att informera rådet härom närmare sedan dessa konkretiserats.

Regeringarna upplyste i meddelanden om rekommendation nr 23/1963 angående utbildning av deltagare i internationellt samarbete, att nämnda spörsmål genom norska regeringen förelagts Nordiska kulturkommissionen, som avstyrkte förslaget om såväl institut som särskilda kurser för utbildning av deltagare i internationellt samarbete. Mot bakgrund av den relativt positiva reaktionen från annat håll övervägde emellertid norska utenriksdepartementet att förelägga kulturkommissionens uttalande för utrikesministrarna i de övriga nordiska länderna.

Enligt utskottets mening vore det värdefullt, om spørsmålet prövades av utrikesministrarna.

9. U-landshjälp

Till grund för ekonomiska utskottets behandling av frågan om u-landshjälpen låg regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 3/1961 angående samordning av hjälpen till u-länderna.

Arbetet med det samnordiska projektet i Tanzania syntes utskottet fortsätta på ett tillfredsställande sätt. Nordiska ministerkommittén för u-landshjälp avsåg att, under förutsättning av regeringarnas medgivande, utvidga den gemensamma utvecklingshjälpen till att omfatta ett nytt nordiskt projekt, sannolikt i ett östafrikanskt engelsktalande land. Utskottet hade intrycket att samordningen av hjälpen till u-länderna bedrevs på ett tillfredsställande sätt och uttryckte sin tillfredsställelse med de resultat som hittills uppnåtts.

10. Övriga saker

Till sessionen hade väckts ett medlemsförslag om åtgärder för utökande av medlemsantalet i Interparlamentariska unionen. I medlemsförslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att dessa på sätt som de fann lämpligt måtte verka för att länder med egna parlament vann inträde i Interparlamentariska unionen.

Enligt ekonomiska utskottets uppfattning berörde medlemsförslaget förhållanden, som föll utanför Nordiska rådets naturliga kompetensområde. Utskottet ansåg vidare det vara formellt oriktigt att rikta en rekommendation till regeringarna i en fråga, som i första hand angick nationalförsamlingarna. Utskottet föreslog att rådet icke skulle företaga sig något i anledning av medlemsförslaget. Häremot reserverade sig en medlem av utskottet, som önskade att rådet skulle antaga en rekommendation i enlighet med medlemsförslaget. Rådet förkastade rekommendationsförslaget med 52 röster mot 4 ja-röster. Samtliga svenska medlemmar röstade nej. Rådet beslöt härefter att icke företaga sig något i anledning av medlemsförslaget.

Till sessionen hade herr Lassinantti väckt ett tilläggsförslag om ekonomiskt samarbete inom Nordkalott-området, i vilket hemställdes, att regeringarna i Finland, Norge och Sverige måtte rekommenderas att gemensamt inventera konkreta ekonomiska samarbetsmöjligheter inom Nordkalott-området.

Utskottet framhöll, att förslaget väckts så sent, att någon remissbehandling inte kunnat genomföras och att ej heller några mer ingående diskussioner inom utskottet varit möjliga. Utskottet anmälde därför till rådet, att fortsatt utskottsbehandling av medlemsförslaget skulle äga rum efter sessionen.

III. Generaldebatten

I generaldebatten, som på sedvanligt sätt fördes på grundval av presidiets rapport, deltog vid årets session 23 olika talare med sammanlagt 26 inlägg. Av svenska regeringsrepresentanter yttrade sig under debatten, som pågick under sessionens båda första dagar, statsminister Erlander samt statsråden Kling och Lange. Av de valda medlemmarna gjordes inlägg från svensk sida av herrar Birger Andersson, Lassinantti, Ohlin och Sundin.

Såsom under de senaste råds-sessionerna kan sägas ha blivit tradition kom en stor del av årets generaldebatt att ägnas åt marknadsfrågorna. Inläggen gällde i första hand de engelska betalningsbalansproblemen och den därav förorsakade krissituationen inom EFTA samt möjligheterna att genom nordiska insatser stärka frihandelssammanslutningen. Bland annat berördes dessa frågor av statsrådet Lange och herr Ohlin.

Flera talare kom in på frågan om rådets ändrade arbetsformer. Kritiska synpunkter på den nya ordningen framfördes av statsrådet Kling, som bl. a. gjorde gällande, att systemet med utskottssammanträden mellan sessionerna lett till en väsentlig försvagning av förbindelserna mellan rådets utskott och regeringsrepresentanterna. Liknande synpunkter framfördes av herr Birger Andersson.

Bland övriga frågor som togs upp av de svenska talarna kan nämnas penningvärdeförsämringen och skatteproblematiken (herr Sundin) och nordkalottproblemen (herr Lassinantti).

IV. Val m. m.

Till medlemmar i redaktionskommittén för Nordisk Kontakt omvaldes bl. a. herr Birger Andersson och fru Segerstedt Wiberg. Till revisorer för tidskriften omvalde rådet likaså herrar Cassel och Gillström.

Rådet beslöt att förlägga nästa ordinarie session till Köpenhamn vid lämplig tidpunkt i slutet av januari 1966.

Vid en ceremoni den 16 februari 1965 utdelades Nordiska rådets litteraturpris för år 1965 med hälften till författaren William Heinesen från Färøarna och med hälften till den svenske författaren chefredaktör Olof Lagercrantz samt musikpriset för samma år till den svenske tonsättaren professor Karl Birger Blomdahl.

Bilaga

Förteckning över de vid Nordiska rådets trettonde session i Reykjavik antagna rekommendationerna

- Rek. nr* 1. Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att utreda förutsättningarna för införande av likartade regler angående auktorisation av glasögonoptiker samt att i anslutning härtill undersöka möjligheterna för en gemensam specialutbildning för denna yrkesgrupp.
- Rek. nr* 2. Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att
1. upprätta en nordisk kursverksamhet för studerande med ämnet historia som huvudfack i likhet med de kurser, som anordnas för de modersmålsstuderande, samt skapa en ordning, enligt vilken historiker från de andra nordiska länderna vid universiteten kunde meddela undervisning i sina respektive länders historia för övriga historiestuderande; samt
 2. undersöka, huruvida behov av förstärkning av det nordiska inslaget i universitetsundervisningen genom exempelvis nordisk kursverksamhet eller beviljande av stipendier för studier i annat nordiskt land finnes inom andra ämnen med nära anknytning till den nordiska kulturtraditionen.
- Rek. nr* 3. Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att vidtaga åtgärder i och för anordnande av nordiska universitetskurser för studerande i arkeologi och folklivsforskning.
- Rek. nr* 4. Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att verka för en intensifiering av det nordiska statistiska samarbetet särskilt på de områden, där det raskt ökande nordiska samarbetet ställer växande krav på fullt jämförlig statistik.
- Rek. nr* 5. Nordiska rådet rekommenderar regeringarna
1. att utreda förutsättningarna för en specialiserad vidareutbildning av arkitekter på nordisk bas,
 2. att undersöka möjligheterna för tillskapande av en enhetlig benämning för kvalificerade utövare av arkitektyrket i Norden, samt
 3. att vidtaga åtgärder för att tävlingar om lösande av statliga och kommunala byggnads- och stadsplaneuppgifter av större vikt måtte stå öppna för arkitekter från samtliga nordiska länder.
- Rek. nr* 6. Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att låta undersöka, i vilken omfattning skolresor förekommer mellan de nordiska länderna och överväga åtgärder för förbättrad planering av dessa.
- Rek. nr* 7. Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att vidtaga åtgärder — genom bilaterala avtal, genom revision av dubbelbeskattningsavtalen och sjömansskattelagarna eller på annat sätt — för att kommunandelarna av sjömansskatteintäkterna måtte

- tillfalla den beskattade sjömannens hemkommun, för såvitt gäller skatt erlagd av nordisk sjöman, som är hemmahörande i kommun i nordiskt land.
- Rek. nr 8.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne at gennemføre fælles regler for erhvervelse, fornyelse og inddragelse af førerbeviser til motorkjøretøjer med henblik på at give de i et nordisk land udstedte førerbeviser samme gyldighed i de øvrige nordiske lande.
- Rek. nr 9.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne at søge at tilvejebringe en effektiv kontrol med at olieudtømning i havet ikke sker i strid med olieskadekonventionen af 1954.
- Rek. nr 10.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att vidtaga åtgärder för utgivande av en nordisk namnlista över växter och djur.
- Rek. nr 11.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne i fællesskab at lade foretage en undersøgelse af filmens indvirkning på tilskuerne, særlig børn og unge.
- Rek. nr 12.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne at træffe foranstaltninger med henblik på at tilvejebringe størst mulig ensartethed i Norden ved censur af film.
- Rek. nr 13.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne at indføre en fælles nordisk lovgivning om forældelse af fordringer baseret på en længere almindelig forældelsesfrist på 10 år og en kortere frist for forældelse af dagliglivets krav.
- Rek. nr 14.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne i Finland, Island, Norge och Sverige at utvide gyldighedstiden for pas til ti år.
- Rek. nr 15.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne i Finland og Island, at der ved pasudstedelse ikke opkræves større beløb i gebyr, end der medgår til dækning af omkostningerne i forbindelse med udstedelsen.
- Rek. nr 16.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att gemensamt årligen ställa ett belopp av tillhopa minst 20 000 svenska kronor till förfogande för stipendier till elever vid Nordisk journalistkursus i Århus.
- Rek. nr 17.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att utreda förutsättningarna för enhetliga regler för märkning av brand- och hälsofarliga ämnen och för handeln med sådana ämnen i vad sammanhänger med märkningen.
- Rek. nr 18.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att utveckla samarbetet på näringsforskningens område i huvudsak enligt de linjer, som närmare redovisas i den i december 1956 framlagda rapporten till regeringarna från Gemensamma nordiska kommittén för näringsforskning.
- Rek. nr 19.* Nordisk Råd henstiller til regjeringene i Danmark, Finland, Norge og Sverige å undersøke mulighetene for en felles løsning av fiskerigrensespørsmålene i Skagerack og Kattegatt.
- Rek. nr 20.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att vidtaga åtgärder för att så långt som möjligt samordna de nordiska ländernas lagstiftningar om semester.
- Rek. nr 21.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att vidtaga åtgärder för att så långt som möjligt samordna de nordiska ländernas lagstiftningar om socialhjälp.

- Rek. nr 22.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att vidtaga åtgärder för att recept, å läkemedel, utfärdat i ett nordiskt land, skall kunna expedieras vid apotek även i övriga nordiska länder.
- Rek. nr 23.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne at søge arbejdet i Nordisk strafferetskomité fremmet mest muligt og med henblik herpå stille de fornødne økonomiske midler til rådighed til tilvejebringelse af sekretariatbistand.
- Rek. nr 24.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne at søge gennemført en ensartet nordisk lovgivning om misbrug af alkohol i trafikken.
- Rek. nr 25.* Nordisk Råd henstiller til regjeringene
1. a. at regjeringene i de nordiske land, som er tilsluttet EFTA, ved førstkommende møte i EFTA's ministerkomité i fellesskap virker for å sikre en hurtig og fulstendig avvikling av den britiske importavgift,
 - b. at de samme regjeringer virker for en utvikling av det økonomiske samarbeid — også vedrørende jordbruks- og fiskeriprodukter — innenfor EFTA under hensyntagen til hvert enkelt lands særlige forhold, og
 - c. at regjeringene undersøker alle muligheter for å sette EFTA i stand til aktivt å støtte bestrebelsene for å sikre en utvidet europeisk samhandel,
2. å fortsette bestrebelsene på å utvide det nordiske økonomiske samarbeid innen EFTA's ramme.
- Rek. nr 26.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att undersöka förutsättningarna för samarbete och arbetsfördelning beträffande bevakningen av den internationella konjunkturutvecklingen.
- Rek. nr 27.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att undersöka, huruvida och i vilka former de nordiska länderna såsom ett led i en utvidgning av det ekonomiska samarbetet i Norden kan stödja varandra vid upplåning på den internationella kapitalmarknaden med speciellt sikte på att öka kapitaltillförseln till de kapitalsvagare länderna.
- Rek. nr 28.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att vidtaga åtgärder för ingående av en överenskommelse mellan länderna om tillskapande av en nordisk kulturfond, som till sitt förfogande skulle årligen erhålla 3 000 000 danska kronor och som skulle ställas under gemensam nordisk förvaltning.
- Rek. nr 29.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att på lämpligt sätt samverka för att klarlägga förutsättningarna för inrättandet av en nordisk fiskeriutbildnings- och forskningsanstalt på universitetsnivå, förslagsvis i anknytning till den aktuella norska utredningen angående en fiskerihögskola.
- Rek. nr 30.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne at foretage en undersøgelse af forudsætningerne for at oprette et fællesorgan vedrørende luftfartstekniske spørgsmål og for at give et sådant organ ret til at træffe endelige beslutninger.
- Rek. nr 31.* Nordisk Råd henstiller til regjeringene å undersøke forutsetningene for å få i stand et felles besluttende samarbeidsorgan i tolltekniske spørsmål.

- Rek. nr 32.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att skyndsamt utreda förutsättningarna för en likartad medicinalstatistik i de nordiska länderna.
- Rek. nr 33.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att låta utarbeta en kortfattad jämförande studie över centrala fall av växelverkan på litteraturens område mellan de nordiska länderna samt utreda förutsättningarna för utgivandet av en större nordisk litteraturhistoria.
- Rek. nr 34.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne at undersøge mulighederne for en fælles løsning af lufthavnsproblemerne i Øresunds-regionen, og herved i første række undersøge mulighederne for at lægge en eventuel storlufthavn på øen Saltholm i Øresund.
- Rek. nr 35.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne i Danmark og Sverige så snart som muligt at tage initiativ til at der træffes principbeslutning om at anlægge den første faste forbindelse i Øresund mellem København og Malmö og om dens finansiering, samt til at de nødvendige projekteringsarbejder sættes i gang.
- Rek. nr 36.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne snarest at søge gennemført det i Nordisk udredningsserie 1963: 6 indeholdte udkast til fællesnordisk patentlovgivning.
- Rek. nr 37.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne nærmere at udrede spørgsmålet om oprettelse af en fælles nordisk klageinstans i patentsager.
- Rek. nr 38.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att upprätta ett nordiskt Asien-institut i enlighet med det förslag, som framlagts i betänkanDET »Afroasiatiska studier i Norden» (Nordisk udredningsserie 1965: 5).